

KWALITEITSKADER KREDIETUNIES

SAMENWERKENDE KREDIETUNIES

voor ondernemers door ondernemers

Oosterstraat 25
2611 TT Delft

E: g.friederichs@samenwerkendekredietunies.nl

T: +31-625087429

W: www.samenwerkendekredietunies.nl

KVK: 58922490

INHOUD

Inleiding	3
Het kader	3
1.Relaties met leden en investeerders	4
Relaties met kredietnemende leden	4
Rechten van kredietnemende leden	5
Overkreditering van kredietnemende leden vermijden	6
Behandeling van klachten	6
Ethisch gedrag van personeel en instelling	7
Bescherming van de gegevens van een kredietnemend lid	7
Relaties met kredietgevende leden en andere investeerders	8
2.Governance	8
Opstellen van een ondernemingsplan	8
Raad van Commissarissen (RvC) of Raad van Toezicht (RvT)	9
Algemene leden vergadering (ALV)	10
Het bestuur	11
Selectie en vertegenwoordiging van leden bestuur en RvC	11
Operationele handboeken	12
Externe accountantscontrole	12
3. Risicobeheersing	12
3a. Risicobeheersing risk sharing model	13
Kader voor risicobeheersing	13
Beheersing van kredietrisico	13
Planning van de kwaliteit van de portefeuille	15
Beheersing van fraude en veiligheidsrisico	15
Verantwoord Investeringsbeleid	16
Eigen vermogen en voorzieningen	17
Interne auditfunctie	17
3b. Risicobeheersing bemiddelingsmodel	18
Beheersing van kredietrisico	19
Planning van de kwaliteit van de portefeuille	20
Beheersing van fraude en veiligheidsrisico	20
Interne auditfunctie	21
4.Verslagleggingsstandaarden	22
Gemeenschappelijke standaarden voor de financiële verslaglegging	22
Gemeenschappelijke standaarden voor rapportage en sociale verslaglegging	25
5. Managementinformatiesystemen	26
Functionele volledigheid en uitbreidbaarheid	26
Beveiliging en ondersteuning van het personeel	26
6. Coaching	27
Verklarende woordenlijst	28
Overzicht Clausules	30

INLEIDING

VOOR WIE IS DIT KADER

Dit is het kwaliteitskader van de Vereniging Samenwerkende Kredietunies (VSK). Dit kader geeft de voorwaarden en eisen waaraan de processen van kredietunies aangesloten bij de VSK moeten voldoen. De VSK heeft dit kader opgesteld omdat de dienstverlening door kredietunies kwalitatief hoogwaardig moet zijn. Zowel leden die investeren als leden die kredietnemer zijn van een kredietunie, moeten er van uit kunnen gaan dat;

- Er zorgvuldig wordt omgegaan met de geïnvesteerde middelen.
- De juiste factoren worden betrokken bij de beoordeling van de kredietaanvraag.
- De juiste waarborgen in het proces zijn ingebouwd om betrouwbaarheid te garanderen.

Het kader is opgesteld volgens de lijnen van de "European code of good conduct for microfinance", een gedragscode die is opgesteld voor verstrekking van microkredieten door actoren uit de microfinancieringssector, de banken en de Europese commissie. De uitgangspunten van deze code zijn overgenomen en waar nodig aangepast aan de situatie van kredietunies in Nederland (o.a. i.v.m. specifieke wet- en regelgeving in Nederland). De code sluit ook aan bij de "International Credit Union Safety and Soundness Principles" van de World Council of Credit Unions (WOCCU).

Een aantal clausules uit dit kwaliteitskader zijn voor kleinere kredietunies niet uitvoerbaar. In betreffende clausules wordt voor kleine kredietunies een uitzondering gemaakt. Als kleine kredietunie wordt hier verstaan een kredietunie met een balanstotaal van minder dan € 10 mln.

HET KADER

ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR LEDEN VSK

Het lidmaatschap van de VSK is alleen mogelijk voor coöperatieve kredietunies.

Een kredietunie wordt hierbij gedefinieerd als; "een coöperatie die zich richt op kredietverlening voor ondernemers door ondernemers. Een kredietunie trekt daarvoor gelden aan van haar leden en gelieerde partijen, en verricht kredietuitzettingen aan haar leden voor de beroeps en bedrijfsuitoefening van deze leden. Kredietnemers worden daarnaast begeleid door een coach om de slagingskansen van hun bedrijf te vergroten."

Voor de kredietunies die lid zijn van de Vereniging Samenwerkende Kredietunies gelden een aantal algemene voorwaarden die voortkomen uit de International Credit Union Operating Principles;

1. Uitgangspunt voor elke kredietunie is het opbouwen van voldoende financiële stabiliteit (inclusief reserves en interne controles) om dienstverlening aan de leden te kunnen bieden op lange termijn.
2. Iedereen die voldoet aan de voorwaarden voor lidmaatschap van de kredietunie en bereid is de bijbehorende verantwoordelijkheden te accepteren, mag lid worden van de kredietunie.
3. Elk lid van de kredietunie heeft 1 stem (one man one vote), ongeachte hoeveel middelen er zijn geïnvesteerd of hoeveel middelen er worden geleend.
4. De kredietunie is autonoom en wordt aangestuurd door de leden. Eventueel surplus na kosten komt ook toe aan de leden. Dit surplus kan worden uitgekeerd (als dividend), worden toegevoegd aan het eigen vermogen, of kan worden geïnvesteerd in de ontwikkeling van aanvullende diensten voor de leden.

Een kredietunie heeft kredietverstrekken leden en kredietnemende leden. Dit kader bevat richtlijnen voor de te verstrekken informatie aan beide groepen, regels voor de governance van de organisatie, en voorschriften voor de in te richten operationele processen.

RISK SHARING MODEL EN BEMIDDELINGSMODEL

Binnen de vereniging bestaan er op dit moment kredietunies volgens 2 modellen; kredietunies die werken met het "risk sharing" model en kredietunies die werken met het "bemiddelingsmodel".

In het risk sharing model investeren kredietgevende leden samen. De kredieten worden verstrekt vanuit de kas van de kredietunie. De risico's worden gespreid. In het bemiddelingsmodel kiest een kredietgevend lid

zelf in welke kredietnemers hij investeert. Dit gaat niet via de kas van de kredietunie, de kredietunie bemiddelt. Risico wordt alleen gespreid tussen investeerders die investeren in dezelfde kredietovereenkomst.

Tussen de twee modellen zijn veel overeenkomsten. Zo wordt in beide modellen de kredietaanvraag beoordeeld door de kredietunie, is de kredietunie verantwoordelijk voor goede informatievoorziening en governance en krijgt de kredietnemer in beide modellen een coach. Er zijn echter ook verschillen. Zo is voor het bemiddelingsmodel het treffen van voorzieningen bijvoorbeeld niet relevant.

Een aantal van deze verschillen hebben effect op de inhoud van artikelen in het kwaliteitskader. Bepaalde artikelen zijn niet toepasbaar of relevant in beide modellen of dienen anders te worden omschreven. Deze artikelen bevinden zich vooral in hoofdstuk drie van dit kader. Daarom is er voor beide modellen een eigen hoofdstuk drie opgenomen. Hoofdstuk 3a. bevat de artikelen voor het risk sharing model, hoofdstuk 3.b. bevat de artikelen voor het bemiddelingsmodel.

Hoofdstuk vier bevat de verslagleggingsstandaarden. Niet alle definities die hier worden gegeven zijn relevant voor het bemiddelingsmodel. Sommige definities moeten iets anders geformuleerd worden. Uitgangspunt voor hoofdstuk vier is de definities zoals zij gelden voor het risk sharing model. Indien een definitie niet relevant is voor het bemiddelingsmodel, of anders wordt geformuleerd wordt dit bij de betreffende definitie aangegeven.

1 RELATIES MET LEDEN EN INVESTEERDERS

INLEIDING

Kredietunies hebben duidelijke verplichtingen tegenover kredietnemende leden en krediegevende leden, en andere investeerders (zowel privaat als publiek). Het is belangrijk om kredietnemers goed te informeren over hun rechten en plichten, en te bevorderen dat een weloverwogen keuze wordt gemaakt bij het aangaan van een financiering. Daarnaast is het voor kredietgevende leden en andere investeerders belangrijk dat kredietunies voldoende transparant zijn. Het is om die redenen van groot belang om leidende beginselen vast te stellen voor de behandeling van kredietnemende leden en beginselen vast te stellen die transparantie en betrouwbaarheid in de omgang met kredietgevende leden en andere investeerders waarborgen. Dit hoofdstuk van het kwaliteitskader zet deze beginselen uiteen. Daartoe behoren onder meer een eerlijke en transparante procedure van kredietverstrekking, recht op verhaal, het vermijden van overkreditering, de bescherming van gegevens en transparantie tegenover kredietgevende leden en andere investeerders.

RELATIES MET KREDIETNEMENDE LEDEN

VERSTREKKING VAN VOLDOENDE INFORMATIE AAN DE KREDIETNEMENDE LEDEN

Clausule 1.1

Kredietunies maken de kosten bekend als jaarlijks kostenpercentage

Het jaarlijks kostenpercentage is de totale kosten van het krediet voor het kredietnemende lid, uitgedrukt in een percentage op jaarbasis van het totale kredietbedrag. De totale kosten van het krediet zijn alle kosten, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen en vergoedingen van welke aard ook, die de kredietnemer in verband met de kredietovereenkomst moet betalen en die de kredietnemer bekend zijn, met uitzondering van notariskosten.

Clausule 1.2

Kredietunies verstrekken het kredietnemende lid de volgende precontractuele informatie: en leggen deze vast in de kredietovereenkomst:

Clausule 1.2.1

de identiteit en het geografische adres van de kredietunie

Clausule 1.2.2

het soort krediet

Clausule 1.2.3

het bedrag, het aantal en de frequentie van de door het kredietnemende lid te verrichten betalingen

Clausule 1.2.4

de looptijd van de kredietovereenkomst

Clausule 1.2.5

de debetrentevoet, de voorwaarden die de toepassing van deze rentevoet regelen

Clausule 1.2.6

het totale kredietbedrag

Clausule 1.2.7

het jaarlijkse kostenpercentage, aan de hand van een representatief voorbeeld, inclusief de bij deze berekening gehanteerde hypothesen

Clausule 1.2.8

de kosten bij te late terugbetalingen, inclusief de geldende rentevoet en de wijzigingsmodaliteiten

Clausule 1.2.9

een waarschuwing betreffende gevolgen van wanbetaling

Clausule 1.2.10

indien van toepassing, de gevraagde zekerheden

Clausule 1.2.11

de voorwaarden en de procedure voor beëindiging van de kredietovereenkomst

Clausule 1.2.12

het recht van vervroegde aflossing en informatie over het recht van de Kredietunie op een vergoeding en de wijze waarop deze vergoeding wordt vastgesteld

Clausule 1.2.13

het recht van het kredietnemende lid om onverwijld en kosteloos geïnformeerd te worden over het resultaat van de raadpleging van een gegevensbestand ter beoordeling van zijn kredietwaardigheid (BKR)

Clausule 1.2.14

in voorkomend geval, de periode gedurende welke de Kredietunie door de precontractuele informatie gebonden is

Clausule 1.3

Voor leningen met een looptijd van twaalf maanden of langer verstrekken kredietunies hun kredietnemende leden een jaaroverzicht met duidelijke en nauwkeurige informatie over hun lening.

In het jaaroverzicht moeten het betaalde bedrag (rente en aflossing van de hoofdsom) het openstaande saldo (rente en hoofdsom) en de structuur van de resterende betalingen (termijnen, bedragen, rente en hoofdsom) worden vermeld. Het jaaroverzicht kan via een duurzame drager of op papier worden verzonden of persoonlijk worden overhandigd aan het kredietnemende lid.

Clausule 1.4

Kredietunies nemen adequate maatregelen om kredietnemende leden in staat te stellen om de aanvraagprocedure en de voorwaarden van de kredietovereenkomst te kunnen begrijpen.

Indien nodig en passend, kunnen deze maatregelen omvatten: specifieke opleiding van het personeel dat in contact komt met kredietnemende leden het opstellen van een concept kredietovereenkomst in begrijpelijke taal, waarbij jargon zoveel mogelijk wordt voorkomen.

RECHTEN VAN KREDIETNEMENDE LEDEN

Clausule 1.5

Kredietnemende leden krijgen minimaal tien werkdagen om de voorwaarden van de kredietovereenkomst te bestuderen. Daarnaast krijgen kredietnemende leden voldoende gelegenheid om vragen te stellen.

Clausule 1.6

Kredietnemende leden hebben het recht op vervroegde aflossing, De kredietunie mag een vergoeding eisen voor redelijke kosten verband houdende met de vervroegde aflossing.

De vergoeding en wijze van berekening van deze vergoeding moeten ook in de kredietovereenkomst worden vermeld.

OVERKREDITERING VAN KREDIETNEMENDE LEDEN VERMIJDEN

Clausule 1.7

Kredietunies winnen in het belang van het kredietnemende lid voldoende informatie in over de financiële positie van het kredietnemende lid en beoordelen, ter voorkoming van overkreditering van het kredietnemende lid, of het aangaan van de kredietovereenkomst of een belangrijke verhoging van het verstrekte krediet, verantwoord is. Hiervoor zullen de kredietunies in ieder geval informatie in winnen bij het kredietregistratiesysteem (BKR).

De informatie wordt ingewonnen voordat de kredietovereenkomst wordt gesloten of de belangrijke verhoging van het verstrekt krediet wordt goedgekeurd. De informatie omvat minstens het berekenen van het bedrijfskapitaal van het kredietnemende lid, de zakelijke en particuliere reserves, en de activa en passiva. Dit behelst een onderzoek naar het vermogen om het project voort te zetten. In dit opzicht wordt verwijzing naar interne diensten voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven of naar externe partners voor hulp bij de beoordeling als een goede praktijk beschouwd. Indien uit de informatie blijkt dat het verstrekken van een krediet dan wel het verhogen van een bestaand krediet onverantwoord is zal de kredietunie de kredietovereenkomst niet sluiten dan wel de verhoging niet goedkeuren.

Clausule 1.8

Ter voorkoming van overkreditering leggen kredietunies criteria vast die zij ten grondslag leggen aan de beoordeling van de kredietaanvraag van het kredietnemende lid en passen zij deze criteria toe bij de beoordeling van de kredietaanvraag of bij een belangrijke verhoging van het verstrekte krediet.

Het kredietbeleid kan schuldrempels specificeren als een percentage of een reeks percentages van het beschikbaar inkomen dat een kredietnemend lid redelijkerwijs geacht kan worden te kunnen dragen. Dit moet zijn gebaseerd op een realistische beoordeling van het beschikbaar inkomen van het kredietnemende lid, rekening houdend met fluctuaties in dat inkomen en met overige schulden van het kredietnemende lid.

Clausule 1.9

Indien er sprake is van een betalingsachterstand, brengt de kredietunie het kredietnemende lid via de aangewezen weg direct op de hoogte van de gevolgen van de betalingsachterstand.

De kredietunie informeert het kredietnemende lid in ieder geval over het bedrag waar de wanbetaling betrekking op heeft, de debetrente, (incasso)kosten of boeterente die op de betalingsachterstand van toepassing zijn. Tevens gaat de kredietunie in gesprek met het kredietnemende lid om tot een oplossing te komen en betalingsachterstanden in de toekomst te voorkomen.

BEHANDELING VAN KLACHTEN

Clausule 1.10

Kredietunies hebben een interne klachtenprocedure, gericht op een spoedige en zorgvuldige behandeling van klachten.

Deze procedure moet op schrift zijn gesteld en op verzoek aan de betrokkene worden verstrekt.

Clausule 1.11

Kredietunies waarborgen dat kredietnemende leden in de loop van de aanvraagprocedure van de lening worden geïnformeerd over de interne klachtenprocedure.

De vindplaats van de interne klachtenprocedure en de persoon met wie contact moet worden opgenomen om een klacht in te dienen, moeten worden vermeld in het informatiemateriaal dat aan kredietnemende leden wordt uitgereikt, of moeten met de aanvrager worden besproken voordat de kredietovereenkomst wordt gesloten.

Kredietgevende leden en andere investeerders worden geïnformeerd over de klachtenprocedure bij het aangaan van een relatie met de kredietunie.

ETHISCH GEDRAG VAN PERSONEEL EN INSTELLING

Clausule 1.12

Kredietunies voorkomen dat zichzelf of hun werknemers strafbare feiten of andere wets-overtredingen begaan die het vertrouwen in de kredietunies of in de financiële markten kunnen schaden. De kredietunies en hun werknemers zullen te allen tijde proberen integer te handelen.

Kredietunies hebben procedures en maatregelen waardoor zij in staat zijn om de integriteit (van hun werknemers) te kunnen waarborgen. Hier kan onder meer gedacht worden aan een code en/of een beleid met betrekking tot het omgaan met belangenconflicten. De werknemers die een positie innemen waarvan integer handelen een essentieel onderdeel uitmaakt, zullen een verklaring van goed gedrag overleggen.

Clausule 1.13

Acceptabele en onacceptabele praktijken voor de incasso van schuldvorderingen worden duidelijk beschreven in de documentatie van de instelling, die ook van toepassing is op het gebruik van externe incasseerders.

De documentatie van de instelling omvat personeelsvoorschriften en een handleiding voor de incasso van schuldvorderingen. In de invorderingsbeleidslijnen moet worden vermeld dat kredietnemende leden op professionele en respectvolle wijze moeten worden behandeld en dat geen dwang of intimidatietechnieken, met inbegrip van fysiek geweld, vernedering en het op ongepaste tijden contact opnemen met het kredietnemende lid, mogen worden gebruikt.

Clausule 1.14

Kredietunies die betrokken zijn bij het verstrekken van leningen die gedekt worden door zekerheden, hebben een expliciet beleid betreffende welke zekerheden acceptabel zijn. Het beleid dient in te gaan op de kwestie van het accepteren van onderpanden die het basale overlevingsvermogen van kredietnemers kunnen ondermijnen. Het beleid kan bepalen dat de kredietunie dergelijk onderpand niet accepteert, dat dit door de kredietfunctionaris zorgvuldig moet worden afgewogen, of dat strengere criteria voor aanvaarding moeten worden gehanteerd, wanneer dit het geval is. Een kredietunie zal niet de privé huisraad van een kredietnemend lid als pand nemen. Een kredietunie zal zich daarnaast maximaal inspannen om het uitwinnen van zekerheden te voorkomen.

BESCHERMING VAN DE GEGEVENS VAN EEN KREDIETNEMEND LID

Clausule 1.15

Kredietunies hebben een schriftelijk privacy beleid waarin wordt omschreven hoe moet worden omgegaan met de gegevens van kredietnemende leden.

Het privacy beleid van de kredietunies moet in lijn zijn met alle relevante geldende wet- en regelgeving, waaronder de Wet bescherming persoonsgegevens.

Clausule 1.16

De kredietunie ziet erop toe dat zij beschikt over systemen (met inbegrip van IT), procedures en maatregelen die haar in staat stelt om de vertrouwelijkheid, veiligheid, en integriteit van de persoonlijke en financiële informatie van kredietnemende leden te kunnen waarborgen.

Dit kan wachtwoordbescherming en/of versleuteling van databases omvatten.

Clausule 1.17

Voor het gebruik van persoonlijke informatie van een kredietnemend lid door een Kredietunie in reclame, marketingmateriaal en andere openbaar te maken informatie is vooraf schriftelijke toestemming van het kredietnemende lid vereist.

Dit betekent dat voor een dergelijk gebruik van informatie over een kredietnemend lid de handtekening van het kredietnemende lid nodig is. Deze kan ook per email worden verschaft.

RELATIES MET KREDIETGEVENDE LEDEN EN ANDERE INVESTEERDERS

Clausule 1.18

Kredietunies verstrekken relevante informatie aan kredietgevende leden en andere investeerders die hen in staat stelt om met kennis van zaken financiële besluiten te nemen. De informatie is correct, duidelijk en niet-misleitend.

De omvang en de aard van de risico's van een eventuele investering in de kredietunie moet expliciet worden gemaakt. De kredietunie moet, voor zover beschikbaar, duidelijke en transparante verslagen in overeenstemming met de in het kwaliteitskader neergelegde verslagleggingsstandaarden beschikbaar stellen. Kredietunies moeten duidelijk maken dat elke investering in de instelling risicokapitaal is en niet gelijkstaat met een deposito.

Clausule 1.19

Kredietunies richten zich op toekomstige kredietgevende leden en andere investeerders die voldoende zijn toegerust om het risico te begrijpen (of toegang hebben tot extern, professioneel advies op het gebied van investeringen).

Kredietunies mogen enkel kredietgevende leden en andere investeerders accepteren die op grond van haar statuten en de geldende wet- en regelgeving acceptabel zijn.

Clausule 1.20

Kredietunies nemen de noodzakelijke stappen om de identiteit van kredietgevende leden en andere investeerders te verifiëren, om witwassen van geld te voorkomen.

Indien de kredietgevende leden en andere investeerders natuurlijke personen zijn, gebeurt dit door in ieder geval hun naam, foto-identificatie, woonplaats en geboorteplaats op te vragen. Indien de kredietgevende leden en andere investeerders rechtspersonen te zijn, dient men in ieder geval de gegevens van het bedrijf in het handelsregister en de bevoegdheid van de natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt te controleren. Indien van toepassing moeten de Kredietunies voldoen aan de eisen die volgen uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Kredietunie ziet erop toe dat zij beschikt over systemen (met inbegrip van IT), procedures en maatregelen die haar in staat stelt om ook de vertrouwelijkheid, veiligheid, en integriteit van de persoonlijke en financiële informatie van kredietgevende leden en andere investeerders te kunnen waarborgen

2 GOVERNANCE

INLEIDING

Sterke, transparante en duurzame governance structuren zijn van groot belang voor Kredietunies, aangezien zij ervoor zorgen dat Kredietunies zich laten leiden door duidelijk geformuleerde routekaarten en niet van de uitgezette koers afwijken. Dit is in het bijzonder van belang om te voorkomen dat de missie uit het oog wordt verloren. In dit hoofdstuk komen het ondernemingsplan, de taken en verantwoordelijkheden van de bestuurders en interne toezichthouders, alsmede externe accountantscontroles aan bod.

OPSTELLEN VAN EEN ONDERNEMINGSPLAN

Clausule 2.1

De kredietunie stelt een ondernemingsplan op dat regelmatig en ten minste een keer per jaar wordt geëvalueerd en, indien nodig, wordt bijgewerkt. Het ondernemingsplan wordt goedgekeurd door de ALV.

De elementen die minstens in het ondernemingsplan moeten terugkomen zijn beschreven in clausule 2.2. Deze elementen zijn noodzakelijk omdat een ondernemingsplan zonder deze elementen mogelijk onvoldoende leidraad biedt voor de door de organisatie te volgen koers.

Clausule 2.2

Het ondernemingsplan bevat in ieder geval de volgende elementen:

Clausule 2.2.1

Haar missie, doelen en doelstellingen.

Clausule 2.2.2

Het ondernemingsplan bestrijkt een periode van minimaal drie tot vijf jaar.

Clausule 2.2.3

De kredietnemende leden- en productenmix, met inbegrip van het uitproberen en het op de markt brengen van nieuwe producten en het benaderen van nieuwe groepen leden.

Clausule 2.2.4

Leveringsmodel, met inbegrip van actuele en toekomstige personeelsbehoeften, en leveringspartners.

Clausule 2.2.5

Rechtsvorm en institutionele vorm, met inbegrip van eventuele voorgestelde wijzigingen in de juridische en institutionele structuur van de instelling.

Clausule 2.2.6

Gedetailleerde begroting en prognoses, met inbegrip van inkomsten, uitgaven, voorzieningen voor dubieuze vorderingen, kasstroom en kassaldo.

Clausule 2.2.7

Financiering, met inbegrip van inkomsten en kapitaaldekking.

Clausule 2.2.8

Identificatie van de belangrijkste risico's en de wijze waarop deze zullen worden beheerst.

Clausule 2.3

Kredietunies gebruiken bij de planning van hun activiteiten tools voor organisatiebeheersing, bestuur controle en het meten van de prestaties.

Dit omvat ten minste budgettering en variantieanalyse (dat wil zeggen het berekenen van het verschil tussen de begrote en bedoelde inkomsten en uitgaven – zie de verklarende woordenlijst). Het gebruik van dergelijke tools moet duidelijk blijken uit het ondernemingsplan.

RAAD VAN COMMISSARISSEN (RVC) OF RAAD VAN TOEZICHT (RVT)

Clausule 2.4

Alle Kredietunies hebben een RvC of RvT als toezichthoudend orgaan.

Een RvC is essentieel om te waarborgen dat de kredietunie duurzaam is en dat zij haar missie uitvoert. De RvC moet minstens drie leden hebben. Eén van de leden zal de voorzitter zijn. De RvC komt regelmatig bijeen om te vergaderen, waarvan schriftelijke notulen worden opgesteld. De hoofdtaak van de RvC is om toezicht te houden op het bestuur van de kredietunie. Een mogelijk alternatief is een RvT. Deze zal dan gelijkwaardige taken hebben aan hetgeen hier omschreven is voor de RvC. Waar RvC staat moet dus RvC of RvT gelezen worden.

Clausule 2.5

De RVC is onafhankelijk. De leden van de RvC zijn geschikt om toezicht te houden op de werkzaamheden van een kredietunie. De betrouwbaarheid van de leden van de RvC staat buiten twijfel.

De RVC richt zich bij het vervullen van haar taak naar het belang van de coöperatie en weegt de daartoe in aanmerking komende belangen van de bij de coöperatie betrokkenen af. De RCV betreft daarbij ook de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. De RVC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

Clausule 2.6

De leden van de RvC ontwikkelen praktische vaardigheid in het analyseren van financiële overzichten en kennis van het bankieren en de daarbij horende risico's, zoals kredietrisico's

Onder analyse van financiële overzichten wordt hier verstaan het proces van het identificeren van

de financiële sterke en zwakke punten van de organisatie door het vaststellen van het verband tussen balansposten en de winst- en verliesrekening. Kennis over kredietrisico's omvat o.a. de wijze waarop kredietunies toezicht houden op kredietrisico's en de wijze waarop deze risico's worden beheerst. Daarnaast moet er voldoende kennis aanwezig zijn om adequaat te reageren in het geval van een kredietrisicoprobleem.

Clausule 2.7

De RvC beschikt over deskundigheid op het gebied van de financiële analyse en boekhouding en heeft een auditfunctie. De RvC vergadert jaarlijks met de externe accountants van de kredietunie. Van deze vergaderingen worden notulen opgesteld.

Clausule 2.8

De RvC is onafhankelijk.

Bestuursleden en personeelsleden, en hun partners en familieleden kunnen geen deel uitmaken van de RVC.

Clausule 2.9

De RvC controleert regelmatig de financiële indicatoren. De RvC ontvangt hiervoor in ieder geval één keer per kwartaal een verslag met gegevens over de kwaliteit van de portefeuille, de financiële prestaties en de kredietnemende leden.

De RvC dient ten minste één keer per kwartaal een dergelijke controle uit te voeren.

Clausule 2.10

De RvC moet elke significante wijziging in het prijsbeleid goedkeuren en heeft het recht om zijn veto over een dergelijke wijziging uit te spreken.

Onder prijsbeleid wordt hier niet verstaan kleinere aanpassingen in rentetarieven als gevolg van wijzigingen in de basisrentes, maar fundamentele wijzigingen, zoals de invoering van vergoedingen of aanmerkelijke wijzigingen in de rentetarieven.

Clausule 2.11

De RvC stelt per jaar de beloning vast van de leden van het bestuur binnen het kader van het beloningsbeleid.

Clausule 2.12

De RvC komt ten minste vier keer per jaar bijeen.

Er worden notulen van de vergaderingen opgesteld, die beschikbaar worden gemaakt voor belanghebbenden.

Clausule 2.13

De effectiviteit en de prestaties van het bestuur worden periodiek beoordeeld door de RVC.

De prestaties en de effectiviteit van het bestuur moeten als een apart agendapunt ten minste één keer per jaar aan de orde worden gesteld, en de discussie moet worden opgenomen in de notulen van de RVC. Dit punt moet een bespreking van de prestaties van het bestuur met betrekking tot belangrijke managementtaken omvatten, zoals planning, organisatie en tenuitvoerlegging van plannen, personele middelen, leiderschap en richting, en controle en toezicht.

ALGEMENE LEDEN VERGADERING (ALV)

Clausule 2.14

De ALV benoemt de voorzitter en de leden van het bestuur, en de voorzitter en de leden van de RvC.

De verkiezing van de voorzitter en de leden van het bestuur en de voorzitter en de leden van de RvC moeten worden opgenomen in de notulen van de ALV. De ALV beslist ook over eventuele herbenoemingen, schorsing en ontslag van bestuursleden.

Clausule 2.15

De ALV stelt het beleid met betrekking tot de beloningen van het bestuur vast.

Clausule 2.16

De ALV beoordeelt regelmatig of een kredietunie zijn missie en ondernemingsplan uitvoert.

De uitvoering van de missie en het ondernemingsplan van de kredietunie moet als een apart agendapunt ten minste één keer per jaar aan de orde worden gesteld, en de discussie moet worden opgenomen in de notulen van de ALV. Daarbij moet ook worden ingegaan op de vraag of de kredietunie de doelgroep weet te bereiken en haar beoogde financiële prestatiedoelstellingen weet te halen.

HET BESTUUR

Clausule 2.17

Kredietunies hebben een bestuur bestaande uit ten minste drie leden

Clausules 2.6 en 2.7 zijn van overeenkomstige toepassing op de leden van het bestuur wat betreft de geschiktheids- en betrouwbaarheidseisen. Geschiktheid van een lid van het bestuur omvat onder andere voldoende vaardigheden met betrekking tot de planning, organisatie en tenuitvoerlegging van plannen, personele middelen, leiderschap en richting, en controle en toezicht.

Clausule 2.18

Bestuurders worden benoemd, ontslagen en beoordeeld door de algemene leden vergadering. Bij de procedure tot benoeming en ontslag kan de raad van commissarissen een rol spelen.

Jaarlijks wordt de jaarrekening door de algemene vergadering vastgesteld. Bestuurders en commissarissen leggen dan verantwoording af aan de algemene vergadering.

Causule 2.19

Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de missie en het ondernemingsplan en de financiële prestatie van de kredietunie.

Bestuurders dienen te handelen in het belang van de rechtspersoon en eventuele strijdige belangen tijdig te melden aan de raad van commissarissen.

Clausule 2.20

Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving door de kredietunie.

Het bestuur ziet, samen met de RvC, toe op de naleving.

SELECTIE EN VERTEGENWOORDIGING VAN LEDEN BESTUUR EN RVC

Clausule 2.21

Kredietunies hebben regels die de maximumtermijn en het roulatiesysteem voor de leden van de RvC bepalen.

Deze regels moeten schriftelijk door de kredietunie worden vastgelegd.

Clausule 2.22

Kredietunies hebben regels die volledige bekendmaking van alle materiële belangenconflicten van de leden van het bestuur en de RvC voorschrijven.

Materiële belangenconflicten van leden van het bestuur en leden van de RvC moeten worden gepubliceerd in het jaarverslag of in andere documenten die openbaar beschikbaar zijn.

Clausule 2.23

Kredietunies maken in hun jaarverslag het aandeel van de leningen aan verbonden partijen (insiders) bekend.

Onder leningen aan verbonden partijen (insiders) worden verstaan leningen, of investeringen, van de kredietunie aan leden van de RvC, het bestuur, personeelsleden of hun directe familieleden.

OPERATIONELE HANDBOEKEN

Clausule 2.24

Kredietunies hebben operationele handboeken opgesteld waarin procedures en maatregelen ten behoeve van het financieel beheer zijn omschreven.

Deze procedures en maatregelen omvatten aspecten zoals begrotingscontroles, het opstellen van nauwkeurige financiële overzichten, kredietaanvragen, goedkeuringen en herfinanciering, beoordeling van de kwaliteit van portefeuilles, het treffen van voorzieningen, de wijze waarop met contact geld wordt omgegaan, de boekhouding, investeringen, financiering en liquiditeitenbeheer. Voor kleine kredietunies volstaat een expliciet beleid dat algemeen bekend is bij alle betrokken personeelsleden.

EXTERNE ACCOUNTANTSCONTROLE

Clausule 2.25

De financiële verslaglegging en de interne organisatie worden jaarlijks gecontroleerd door een externe accountant.

Voor kredietunies met een balanstotaal dat kleiner is dan EUR 10 miljoen geldt deze verplichting niet. Voor kredietunies met een balanstotaal van meer dan € 10 mln. gaat deze controle gepaard met een verklaring van de externe accountant.

Clausule 2.26

Als de accountantsverklaring een verklaring met beperking is, pakt de kredietunie de in de verklaring naar voren gebrachte problemen aan door passende maatregelen te nemen.

De genomen of voorgestelde maatregelen om de in de accountantsverklaring naar voren gebrachte kwesties aan te pakken moeten expliciet worden gerapporteerd aan de RvC en de ALV en, indien van toepassing, resulteren in aanpassing van het ondernemingsplan.

Clausule 2.27

De externe accountant beschikt over de juiste kwalificaties, accreditaties en ervaring overeenkomstig de nationale of internationale controlestandaarden.

Clausule 2.28

De externe accountantscontrole vindt plaats in overeenstemming met de nationale of internationale controlestandaarden.

3 RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Kredietunies hebben te maken met verschillende risico's die de bedrijfsvoering en de solvabiliteit of liquiditeit van de Kredietunies kunnen bedreigen. Voorkomen moet bijvoorbeeld worden dat een Kredietunie het slachtoffer wordt van frauduleuze leningen die door de kredietfunctionarissen worden afgesloten. Het is daarom noodzakelijk dat Kredietunies robuuste systemen en procedures en maatregelen hebben om risico's te identificeren, te beoordelen en te managen. Van belang is dan ook dat er interne controles worden uitgevoerd om ongewenste resultaten te voorkomen en op te sporen (bijvoorbeeld een risk manager of kredietcomités), alsook een interne auditfunctie om schendingen van de interne controles en frauduleus gedrag bloot te leggen. Dit hoofdstuk van de kwaliteitskader zet gemeenschappelijke standaarden uiteen voor de beheersing van krediet-, fraude- en veiligheidsrisico's en voor de interne auditfunctie. Zoals toegelicht in de inleiding is er een hoofdstuk drie voor het risk sharing model en een hoofdstuk drie voor het bemiddelingsmodel.

3A RISICOBEBEERSING RISK SHARING MODEL

KADER VOOR RISICOBEBEERSING

Clausule 3.a.1

Kredietunies hebben schriftelijk procedures en maatregelen vastgelegd om risico's te identificeren, te beoordelen en te managen.

Dergelijke procedures en maatregelen zijn essentieel om te zorgen dat de relevante risico's op de juiste manier worden gemanaged om de kans dat zich een verlies voordoet, te verkleinen en om, in voorkomend geval, de omvang van de verliezen tot een minimum te beperken.

Deze procedures en maatregelen moeten waarborgen dat de relevante risico's regelmatig worden onderzocht en beoordeeld (met een frequentie die afhangt van de prioriteit die aan het betreffende risico is toegekend).

Onderdeel van deze procedures en maatregelen kan het opstellen van een risicomatrix of -register zijn. Een risicomatrix of -register identificeert risico's, bepaalt de waarschijnlijkheid en de ernst van de risico's (bijvoorbeeld laag, gemiddeld of hoog), en produceert een totaal risicoprofiel waarin de gradaties (waarschijnlijkheid en ernst) worden gecombineerd.

In de risicomatrix of het risicoregister kunnen ook de kwaliteit van de bestaande risicobebepersing op het punt van de controle van het risico (bijvoorbeeld sterk, acceptabel of zwak) en de ontwikkeling van de risico's (bijvoorbeeld stabiel, toenemend of afnemend) worden opgenomen.

Clausule 3.a.2

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de risicobebepersing binnen de instelling.

Het bestuur zet de toon voor de aanpak van de risicobebepersing en de interne audit in de organisatie.

Bij voorkeur hoort risicobebepersing tot het takenpakket van het lid van het bestuur dat ook verantwoordelijk is voor de financiën.

Er zijn procedures en maatregelen die waarborgen dat het bestuur voldoende informatie ontvangt om deze taak uit te voeren.

Clausule 3.a.3

Kredietunies hebben de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en het waarborgen dat deze worden gerespecteerd, duidelijk en expliciet toegewezen aan de daarvoor geschikte personen (interne controle functie).

Risicocontroles zijn ex-ante mechanismen die in de opzet, procedures en dagelijkse bedrijfsuitoefening van de kredietunie zijn ingebouwd om te waarborgen dat de risiconiveaus aanvaardbaar zijn.

Een voorbeeld van een risicocontrole is een beleidslijn die voor de goedkeuring van leningen twee handtekeningen eist om het kredietrisico en het risico van frauduleuze leningen te beperken.

De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en voor het respecteren van deze controles moet worden toegewezen aan een personeelslid / organisatie onderdeel dat geschikt is om dergelijke interne controles uit te voeren. De Kredietunie kan besluiten om verschillende personeelsleden verantwoordelijk te maken voor verschillende risicocontroles. Het is van belang dat de verantwoordelijke personeelsleden niet tot het operationeel personeel, zoals kredietfunctionarissen en administratief personeel, behoren.

BEHEERSING VAN KREDIETRISICO

Clausule 3a.4

Kredietunies beheersen de kredietrisico's door rekening te houden met de onderstaande criteria voordat zij een lening verstrekken:

Clausule 3a.4.1

De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een lening worden gedeeltelijk gebaseerd op criteria waarvan bekend is dat zij de kredietrisico's verband houdend met het verstrekken van leningen aan kwetsbare groepen en individuen beperken. Deze criteria verschillen voor verschillende unies, maar zij omvatten in ieder geval het opstellen van een levensvatbaar ondernemingsplan, relevante documentatie over het bedrijf en huishouden (bijvoorbeeld bankrekeningoverzichten, ontvangstbewijzen) en relevante ervaring (of opleiding).

Clausule 3a.4.2

De bedragen van leningen vallen binnen het terugbetalingsvermogen van het kredietnemende lid.

De bedragen van leningen moeten worden gebaseerd op een realistische beoordeling van het beschikbaar inkomen, rekening houdend met fluctuaties in het inkomen en met overige schulden. Waar nodig zal voor deze toets informatie worden opgevraagd bij het BKR.

Clausule 3a.4.3

De looptijd van leningen is lang genoeg om betaalbare afbetalingstermijnen mogelijk te maken.

De terugbetalingstermijn van de lening moet worden aangepast aan de onderliggende nuttige levensduur van het activum dat wordt gefinancierd of dat het doel is van de lening.

Clausule 3a.4.4

De frequentie van de betalingen is hoog genoeg om kredietnemers terugbetalingsdiscipline bij te brengen.

Een hogere terugbetalingsfrequentie maakt grotere controle van en meer toezicht op het kredietrisico mogelijk. Tegelijkertijd moet de hogere terugbetalingsfrequentie rekening houden met transactiekosten voor de kredietunie en de kredietnemer en met het type lening.

Clausule 3a.4.5

Kredietunies overwegen niet-traditioneel onderpand en/of vervangend onderpand te aanvaarden om het kredietrisico te beperken.

Het stellen van zekerheid is een belangrijk mechanisme voor het beperken van het kredietrisico. De kredietunie moet zich daarom afvragen of zekerheidseisen, alles in aanmerking nemende, een geschikte en kosteneffectieve manier is om het kredietrisico te beperken in de situaties waarin zij actief is. Huisraad mag niet door kredietunies als zekerheid worden geaccepteerd.

Clausule 3a.4.6

Kredietunies houden bij de prijsstelling (rente tarief) van hun producten (de leningen) rekening met risico's.

Het rentepercentage moet, ten minste gedeeltelijk, het niveau van het risico en de kosten verband houdend met het verstrekken van de leningen weerspiegelen. Dit is natuurlijk niet de enige factor waarmee rekening moet worden gehouden, want het rentepercentage kan ook worden beïnvloed door, financieringsregelingen en de betaalbaarheid van een lening voor kredietnemers.

Clausule 3a.4.7

Uitbesteding aan betrouwbare partijen.

Bij uitbesteding van een gedeelte van de bedrijfsvoering zoals onderdelen van het kredietbeoordelingsproces of onderdelen van het beheerproces aan derden gebeurt dit alleen aan partijen die voldoen aan de eisen van de kredietunie met betrekking tot deskundigheid, integriteit, procesinrichting, beveiliging van persoonlijke gegevens en risicomanagement.

Clausule 3a.5

Alle leningen die door de kredietunie worden verstrekt moeten door ten minste twee geschikte personen worden beoordeeld. Het bestuur neemt de uiteindelijke beslissing. De eis dat leningen moeten worden goedgekeurd door ten minste twee personen, is een van meest algemeen erkende manieren om het risico dat slechte of frauduleuze leningen worden verstrekt te beperken.

Clausule 3a.6

Kredietunies beperken kredietrisico's door de totale blootstelling van de kredietunie aan bepaalde concentraties van groepen kredietnemers van wie het terugbetalingsvermogen wel eens vergelijkbaar zou kunnen zijn, te beoordelen.

Wanneer een kredietunie vertrouwt op een beperkte groep kredietnemers, kan er sprake zijn van een concentratierisico. Dit betekent dat de kredietunie extra hard wordt getroffen indien hoge wanbetalingsgraden ontstaan als gevolg van gebeurtenissen die een bepaalde groep treffen, zoals geografisch geconcentreerde economische neergang, sectorspecifieke veranderingen (bijvoorbeeld nieuwe regelgeving, grotere concurrentie) en natuurrampen.

Bij de beoordeling moet worden gekeken naar de gevolgen van de risicoblootstelling van de kredietunie, de vraag of de kredietunie maatregelen moet en kan nemen om een te grote afhankelijkheid van een bepaalde groep kredietnemers te voorkomen, en wat deze potentiële maatregelen zouden kunnen zijn (bijvoorbeeld diversificatie van de portefeuille, uitbreiding naar nieuwe geografische markten, inbouwen van extra zekerheden).

Kredietunies richten zich doorgaans op specifieke groepen en dit kan leiden tot concentraties van groepen kredietnemers met een vergelijkbaar terugbetalingsvermogen. Dit betekent natuurlijk niet dat kredietunies het verstrekken van leningen aan deze groepen moeten vermijden.

PLANNING VAN DE KWALITEIT VAN DE PORTEFEUILLE

Clausule 3a.7

Kredietunies meten tenminste de kwaliteit van de leningenportefeuille door de in de kwaliteitskader genoemde indicatoren te volgen.

De belangrijkste indicator is hierbij de Portfolio at Risk, als ratio en als waarde van de leningen bij verschillende aantallen achterstallige dagen. Het kan echter ook raadzaam zijn om andere indicatoren te volgen, zoals het aantal heronderhandelde leningen en het aantal afgeschreven leningen.

Clausule 3a.8

Kredietunies herzien regelmatig zowel de hoogte van voorzieningen voor verliezen op leningen als de methodologie voor het treffen van dergelijke voorzieningen.

De kredietunie moet de hoogte van voorzieningen voor verliezen op leningen regelmatig beoordelen om te verifiëren of de voorzieningen de verwachte verliezen van de kredietunie voldoende afdekken. Als dit niet het geval is, moet de kredietunie overwegen om zijn methodologie voor het treffen van dergelijke voorzieningen te wijzigen. De evaluatie van de voorzieningen moet ten minste één keer per jaar gebeuren.

Clausule 3a.9

Kredietunies maken de hoogte en de wijze van vaststelling van de voorzieningen voor verliezen op leningen bekend aan hun kredietgevende leden en andere investeerders. Deze informatie kan bijvoorbeeld worden opgenomen in het jaarverslag van de kredietunie.

Clausule 3a.10

Kredietunies hebben een expliciet beleid op schrift inzake afschrijvingen dat consequent wordt toegepast.

Doorgaans bepaalt een afschrijvingsbeleid – het beleid dat ten grondslag ligt aan het inzicht dat een lening oninbaar is – dat een lening wordt afgeschreven wanneer de betalingstermijn een bepaald aantal dagen is verstreken. Dit kan worden geverifieerd door de interne controleur of externe accountant.

BEHEERSING VAN FRAUDE EN VEILIGHEIDSRISICO

Clausule 3a.11

Kredietunies hebben een schriftelijk beleid waarin de procedure voor het verstrekken van kredieten wordt gespecificeerd.

Kredietunies moeten in hun beleid inzake kredietverstrekking o.a. de criteria opnemen waar een potentiële kredietnemer aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een lening. Daarnaast wordt in dit beleid gespecificeerd wat het maximumbedrag is van de leningen die de kredietfunctionarissen en kredietcomités van de kredietunie mogen verstrekken. De procedure voor het verstrekken van leningen boven dit bedrag moet, voor zover van toepassing, eveneens in het

beleidsdocument worden gespecificeerd.

Clausule 3a.12

Kredietunies hebben expliciete, passende en transparante procedures en maatregelen voor het herstructureren van leningen.

Deze procedures en maatregelen omvatten richtsnoeren inzake het type herstructurering dat wordt toegestaan en het meest passend wordt geacht, een terugbetalingsregeling voor gemiste betalingen, en de omstandigheden waaronder herstructurering toelaatbaar en passend is. De richtsnoeren moeten schriftelijk worden vastgelegd.

Het type herstructurering heeft betrekking op de vraag of de kredietnemer rente blijft betalen, of dat zowel de betalingen van de hoofdsom als de betalingen van de rente worden opgeschort, al dan niet met oplopende rente. Bij de terugbetalingsregeling voor gemiste betalingen kan het gaan om betalingen in één keer na een gespecificeerde gebeurtenis of om betaling in termijnen.

Passende omstandigheden voor herstructurering kunnen zijn situaties waarin de kredietnemer tijdelijk niet in staat is om terug te betalen als gevolg van een onverwachte gebeurtenis of een nood-situatie (bijvoorbeeld een natuurramp, maar waar wel een mogelijkheid tot invordering bestaat (uit inkomsten uit het bedrijf of een andere bron).

Clausule 3a.13

Kredietunies die leningen verstrekken gedekt door zekerheden, hebben expliciete beleidslijnen en procedures voor het omgaan met zekerheden.

De beleidslijnen en procedures moeten ingaan op aspecten zoals het type activa dat als zekerheid wordt aanvaard, het proces van waardebeoordeling en registratie van het onderpand, de eventuele inspectie van het onderpand in verband met waardevermindering, en duidelijke procedures voor de teruggave van het onderpand aan het kredietnemende lid (als de kredietunie tijdens de looptijd van de lening onderpand in bezit houdt). Huisraad mag nooit worden geaccepteerd door een kredietunie als zekerheid. De beleidslijnen en procedures moeten schriftelijk worden vastgelegd.

Clausule 3a.14

Kredietunies hebben expliciete beleidslijnen die de activiteit van rekeningen voor gebonden en niet-gebonden middelen classificeren.

Kredietunies moeten een beleid hebben dat een scheiding waarborgt tussen subsidies en investeringen waarvan het gebruik niet gebonden is, en subsidies en investeringen die geormerkt zijn.

Dit is van belang om verkeerd gebruik van middelen te voorkomen. Dit beleid kan de eis omvatten dat middelen op aparte rekeningen moeten worden gehouden, dat voor verschillende middelen aparte auditsporen moeten worden bijgehouden, en dat deze apart moeten worden gedocumenteerd in auditrapporten en andere relevante documenten. Het beleid moet schriftelijk worden vastgelegd.

Clausule 3a.15

Kredietunies werken via banken of maken gebruik van elektronische wijzen van overmaking.

Contant geld en contante transacties brengen voor kredietunies potentiële veiligheidsrisico's met zich mee in de vorm van diefstal en kapitaalvernietiging, en vereisen maatregelen om geld te beschermen. Cash transacties worden dus zoveel mogelijk beperkt.

Clausule 3a.16

Kredietunies hebben taken met betrekking tot het goedkeuren van leningen en het uitbetalen van leningen gescheiden.

Deze scheiding moet zijn opgenomen/verwerkt in de desbetreffende functiebeschrijvingen, het IT-systeem en/of het beleid inzake kredietverstrekking.

VERANTWOORD INVESTERINGSBELEID

Clausule 3a.17

Kredietunies hebben een beleid voor het omgaan met de door kredietgevende leden en andere investeerders toevertrouwde middelen.

Deze middelen zijn bestemd voor de financiering van kredietnemende leden, en de daarmee samenhangende werkzaamheden zoals het vormen van reserves, contantenbeheer en/of zeker-

hedenbeheer. De middelen worden integer geïnvesteerd, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van risicovolle producten zoals rentederivaten en dergelijke.

EIGEN VERMOGEN EN VOORZIENINGEN

Clausule 3a.18

Kredietunies beschikken over een minimaal eigen vermogen.
Dit minimaal eigen vermogen sluit aan bij de wettelijke eisen.

Clausule 3a.19

Kredietunies houden een liquiditeitsreserve aan die voldoende is om looptijd mismatch te kunnen faciliteren.
Deze liquiditeitsreserve wordt bepaald op basis van de looptijd mismatch van de portefeuille en aangetrokken financiering en sluit aan bij de wettelijke eisen op dit terrein.

Clausule 3a.20

Kredietunies hebben een vaste formule voor het treffen van voorzieningen. Deze is gebaseerd op de actuele risico's van de aanwezige portefeuille.
De methode is gebaseerd op de PAR standen van de portefeuille. Vanaf de start wordt een minimum aan liquiditeitsbuffer aangehouden tot een voorziening van voldoende omvang, gebaseerd op de werkelijke portefeuille is opgebouwd.

INTERNE AUDITFUNCTIE

Clausule 3a.21

Kredietunies hebben een interne auditfunctie ingericht die is afgestemd op de omvang van de organisatie.

Elke kredietunie voert een ex-post beoordeling van de risicocontroles uit, waarbij de juistheid van informatie die afkomstig is uit de managementverslagen wordt getoetst en specifieke gebieden die een hoger risico voor de kredietunie met zich meebrengen, worden onderzocht.

De interne audit moet zich in het bijzonder richten op het opsporen van fraude, problemen met de kwaliteit van de portefeuille en integriteitsproblemen in de bedrijfsvoering, voordat deze tot aanzienlijke verliezen leiden.

De aard en de omvang van de audit zal variëren, afhankelijk van de grootte van de organisatie, van steekproefcontroles van het werk van ondergeschikten door de interne auditor tot een uitgebreide controle die de beoordeling van dossiers van leningen en bezoeken aan kredietnemende leden omvat.

Eén persoon dient verantwoordelijk te zijn voor het houden van een regelmatige interne audit. Bij kleinere kredietunies mag deze audit worden uitgevoerd door een lid van het bestuur of worden uitbesteed aan een externe accountant. Grote kredietunies kunnen een speciale interne auditor of een interne afdeling hebben.

Clausule 3a.22

De interne auditor of de persoon die verantwoordelijk is voor de interne audit, brengt direct aan het bestuur verslag uit.
De betreffende persoon moet direct en regelmatig verslag uitbrengen aan het bestuur.

Clausule 3a.23

De interne audit stelt het volgende vast:

Clausule 3a.23.1

De betrouwbaarheid en juistheid van de financiële en bedrijfsinformatie.

Clausule 3a.23.2

Of de procedures en beleidslijnen zijn gevolgd die in de operationele handboeken zijn uiteengezet.

Clausule 3a.23.3

Eventuele schendingen van interne controles.

Clausule 3a.23.4

Het bestaan van ongecontroleerde risico's.

De interne audit kan ook een onderzoek omvatten naar andere risico's en interne controles, afhankelijk van de grootte en de aard van de organisatie, en de aard van de risico's waarmee de Kredietunie wordt geconfronteerd.

Clausule 3a.24

De in clausule 3.23 genoemde taken worden op regelmatige basis en ten minste één keer per jaar uitgevoerd.

3B RISICOBEBEERSING BEMIDDELINGSMODEL

Clausule 3b.1

Kredietunies hebben schriftelijk procedures en maatregelen vastgelegd om risico's te identificeren, te beoordelen en te managen.

Dergelijke procedures en maatregelen zijn essentieel om te zorgen dat de relevante risico's op de juiste manier worden gemanaged waardoor de kans dat zich een verlies voordoet, te verkleinen en om, in voorkomend geval, de omvang van de verliezen tot een minimum te beperken.

Deze procedures en maatregelen moeten waarborgen dat de relevante risico's regelmatig worden onderzocht en beoordeeld (met een frequentie die afhangt van de prioriteit die aan het betreffende risico is toegekend).

Onderdeel van deze procedures en maatregelen kan het opstellen van een risicomatrix of -register zijn. Een risicomatrix of -register identificeert risico's, bepaalt de waarschijnlijkheid en de ernst van de risico's (bijvoorbeeld laag, gemiddeld of hoog), en produceert een totaal risicoprofiel waarin de gradaties (waarschijnlijkheid en ernst) worden gecombineerd.

In de risicomatrix of het risicoregister kunnen ook de kwaliteit van de bestaande risicobehersing op het punt van de controle van het risico (bijvoorbeeld sterk, acceptabel of zwak) en de ontwikkeling van de risico's (bijvoorbeeld stabiel, toenemend of afnemend) worden opgenomen.

Clausule 3b.2

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de risicobehersing binnen de instelling.

Het bestuur zet de toon voor de aanpak van de risicobehersing en de interne audit in de organisatie.

Bij voorkeur hoort risicobehersing tot het takenpakket van het lid van het bestuur dat ook verantwoordelijk is voor de financiën.

Er zijn procedures en maatregelen die waarborgen dat het bestuur voldoende informatie ontvangt om deze taak uit te voeren.

Clausule 3b.3

Kredietunies hebben de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en het waarborgen dat deze worden gerespecteerd, duidelijk en expliciet toegewezen aan de daarvoor geschikte personen (interne controle functie).

Risicocontroles zijn ex-ante mechanismen die in de opzet, procedures en dagelijkse bedrijfsuitoefening van de kredietunie zijn ingebouwd om te waarborgen dat de risiconiveaus aanvaardbaar zijn.

Een voorbeeld van een risicocontrole is een beleidslijn die voor de goedkeuring van leningen twee handtekeningen eist om het kredietrisico en het risico van frauduleuze leningen te beperken.

De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en voor het respecteren van deze controles moet worden toegewezen aan een personeelslid / organisatie onderdeel dat geschikt is om dergelijke interne controles uit te voeren. De Kredietunie kan besluiten om verschillende personeelsleden verantwoordelijk te maken voor verschillende risicocontroles. Het is van belang dat de verantwoordelijke personeelsleden niet tot het operationeel personeel, zoals kredietfunctionarissen en administratief personeel, behoren.

Clausule 3b.4

Kredietunies beheersen de kredietrisico's door rekening te houden met de onderstaande criteria voordat zij een lening verstrekken:

Clausule 3b.4.1

De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een lening worden gedeeltelijk gebaseerd op criteria waarvan bekend is dat zij de kredietrisico's verband houdend met het verstrekken van leningen aan kwetsbare groepen en individuen beperken. Deze criteria verschillen voor verschillende unies, maar zij omvatten in ieder geval het opstellen van een levensvatbaar ondernemingsplan, relevante documentatie over het bedrijf en huishouden (bijvoorbeeld bankrekeningoverzichten, ontvangstbewijzen) en relevante ervaring (of opleiding).

Clausule 3b.4.2

De bedragen van leningen vallen binnen het terugbetalingsvermogen van het kredietnemende lid.

De bedragen van leningen moeten worden gebaseerd op een realistische beoordeling van het beschikbaar inkomen, rekening houdend met fluctuaties in het inkomen en met overige schulden. Waar nodig zal voor deze toets informatie worden opgevraagd bij het BKR.

Clausule 3b.4.3

De looptijd van leningen is lang genoeg om betaalbare afbetalingstermijnen mogelijk te maken.

De terugbetalingstermijn van de lening moet worden aangepast aan de onderliggende nuttige levensduur van het activum dat wordt gefinancierd of dat het doel is van de lening.

Clausule 3b.4.4

De frequentie van de betalingen is hoog genoeg om kredietnemers terugbetalingsdiscipline bij te brengen.

Een hogere terugbetalingsfrequentie maakt grotere controle van en meer toezicht op het kredietrisico mogelijk. Tegelijkertijd moet de hogere terugbetalingsfrequentie rekening houden met transactiekosten voor de kredietunie en de kredietnemer en met het type lening.

Clausule 3b.4.5

Kredietunies overwegen niet-traditioneel onderpand en/of vervangend onderpand te aanvaarden om het kredietrisico te beperken.

Het stellen van zekerheid is een belangrijk mechanisme voor het beperken van het kredietrisico. De kredietunie moet zich daarom afvragen of zekerheidseisen, alles in aanmerking nemende, een geschikte en kosteneffectieve manier is om het kredietrisico te beperken in de situaties waarin zij actief is. Huisraad mag niet door kredietunies als zekerheid worden geaccepteerd.

Clausule 3b.4.6

Kredietunies houden bij de prijsstelling (rente tarief) van hun producten (de leningen) rekening met risico's.

Het rentepercentage moet, ten minste gedeeltelijk, het niveau van het risico en de kosten verband houdend met het verstrekken van de leningen weerspiegelen. Dit is natuurlijk niet de enige factor waarmee rekening moet worden gehouden, want het rentepercentage kan ook worden beïnvloed door, financieringsregelingen en de betaalbaarheid van een lening voor kredietnemers.

Clausule 3b.4.7

Uitbesteding aan betrouwbare partijen.

Bij uitbesteding van een gedeelte van de bedrijfsvoering zoals onderdelen van het kredietbeoordelingsproces of onderdelen van het beheerproces aan derden gebeurt dit alleen aan partijen die voldoen aan de eisen van de kredietunie met betrekking tot deskundigheid, integriteit, procesinrichting, beveiliging van persoonlijke gegevens en risicomanagement.

Clausule 3b.5

Alle leningen die door de kredietunie worden verstrekt moeten door ten minste twee geschikte personen worden beoordeeld. Het bestuur neemt de uiteindelijke beslissing. De eis dat leningen moeten worden goedgekeurd door ten minste twee personen, is een van meest algemeen erkende manieren om het risico dat slechte of frauduleuze leningen worden verstrekt te beperken.

Clausule 3b.6

Kredietunies beperken kredietrisico's door de totale blootstelling van de kredietunie aan bepaalde concentraties van groepen kredietnemers van wie het terugbetalingsvermogen wel eens vergelijkbaar zou kunnen zijn, te beoordelen.

Wanneer een kredietunie vertrouwt op een beperkte groep kredietnemers, kan er sprake zijn van een concentratierisico. Dit betekent dat de kredietunie extra hard wordt getroffen indien hoge wanbetalingsgraden ontstaan als gevolg van gebeurtenissen die een bepaalde groep treffen, zoals geografisch geconcentreerde economische neergang, sectorspecifieke veranderingen (bijvoorbeeld nieuwe regelgeving, grotere concurrentie) en natuurrampen.

Bij de beoordeling moet worden gekeken naar de gevolgen van de risicoblootstelling van de kredietunie, de vraag of de kredietunie maatregelen moet en kan nemen om een te grote afhankelijkheid van een bepaalde groep kredietnemers te voorkomen, en wat deze potentiële maatregelen zouden kunnen zijn (bijvoorbeeld diversificatie van de portefeuille, uitbreiding naar nieuwe geografische markten, inbouwen van extra zekerheden).

Kredietunies richten zich doorgaans op specifieke groepen en dit kan leiden tot concentraties van groepen kredietnemers met een vergelijkbaar terugbetalingsvermogen. Dit betekent natuurlijk niet dat kredietunies het verstrekken van leningen aan deze groepen moeten vermijden.

PLANNING VAN DE KWALITEIT VAN DE PORTEFEUILLE

Clausule 3b.7

Kredietunies meten tenminste de kwaliteit van de leningenportefeuille door de in de kwaliteitskader genoemde indicatoren te volgen.

De belangrijkste indicator is hierbij de Portfolio at Risk, als ratio en als waarde van de leningen bij verschillende aantallen achterstallige dagen. Het kan echter ook raadzaam zijn om andere indicatoren te volgen, zoals het aantal heronderhandelde leningen en het aantal afgeschreven leningen.

BEHEERSING VAN FRAUDE EN VEILIGHEIDSRISICO

Clausule 3b.8

Kredietunies hebben een schriftelijk beleid waarin de procedure voor het verstrekken van kredieten wordt gespecificeerd.

Kredietunies moeten in hun beleid inzake kredietverstrekking o.a. de criteria opnemen waar een potentiële kredietnemer aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een lening. Daarnaast wordt in dit beleid gespecificeerd wat het maximumbedrag is van de leningen die de kredietfunctionarissen en kredietcomités van de kredietunie mogen verstrekken. De procedure voor het verstrekken van leningen boven dit bedrag moet, voor zover van toepassing, eveneens in het beleidsdocument worden gespecificeerd.

Clausule 3b.9

Kredietunies die leningen verstrekken gedekt door zekerheden, hebben expliciete beleidslijnen en procedures voor het omgaan met zekerheden.

De beleidslijnen en procedures moeten ingaan op aspecten zoals het type activa dat als zekerheid wordt aanvaard, het proces van waardebepaling en registratie van het onderpand, de eventuele inspectie van het onderpand in verband met waardevermindering, en duidelijke procedures voor de teruggave van het onderpand aan het kredietnemende lid (als de kredietunie tijdens de looptijd van de lening onderpand in bezit houdt). Huisraad mag nooit worden geaccepteerd door een kredietunie als zekerheid. De beleidslijnen en procedures moeten schriftelijk worden vastgelegd.

Clausule 3b.10

Kredietunies hebben expliciete beleidslijnen die de activiteit van rekeningen voor gebonden en niet-gebonden middelen classificeren.

Kredietunies moeten een beleid hebben dat een scheiding waarborgt tussen subsidies en investeringen waarvan het gebruik niet gebonden is, en subsidies en investeringen die geormerkt zijn.

Dit is van belang om verkeerd gebruik van middelen te voorkomen. Dit beleid kan de eis omvatten dat middelen op aparte rekeningen moeten worden gehouden, dat voor verschillende middelen aparte auditsporen moeten worden bijgehouden, en dat deze apart moeten worden gedocumenteerd in auditrapporten en andere relevante documenten. Het beleid moet schriftelijk worden vastgelegd.

Clausule 3b.11

Kredietunies werken via banken of maken gebruik van elektronische wijzen van overmaking.

Contant geld en contante transacties brengen voor kredietunies potentiële veiligheidsrisico's met zich mee in de vorm van diefstal en kapitaalvernietiging, en vereisen maatregelen om geld te beschermen. Cash transacties worden dus zoveel mogelijk beperkt.

Clausule 3b.12

Kredietunies hebben taken met betrekking tot het goedkeuren van leningen en het uitbetalen van leningen gescheiden.

Deze scheiding moet zijn opgenomen/verwerkt in de desbetreffende functiebeschrijvingen, het IT-systeem en/of het beleid inzake kredietverstrekking.

Clausule 3b.13

De voor de kredietverstrekking toegezegde middelen van kredietgevende leden worden bijgehouden op een derden rekening en niet op de eigen bankrekening van de kredietunie.

Clausule 3b.14

Kredietunies hebben een signaleringsfunctie richting kredietverstrekkende leden indien een betaling uitblijft. De kredietunie onderneemt activiteiten om het kredietgevend lid te ondersteunen bij de inning van achterstallige betalingen.

INTERNE AUDITFUNCTIE

Clausule 3b.15

Kredietunies hebben een interne auditfunctie ingericht die is afgestemd op de omvang van de organisatie.

Elke kredietunie voert een ex-post beoordeling van de risicocontroles uit, waarbij de juistheid van informatie die afkomstig is uit de managementverslagen wordt getoetst en specifieke gebieden die een hoger risico voor de kredietunie met zich meebrengen, worden onderzocht.

De interne audit moet zich in het bijzonder richten op het opsporen van fraude, problemen met de kwaliteit van de portefeuille en integriteitsproblemen in de bedrijfsvoering, voordat deze tot aanzienlijke verliezen leiden.

De aard en de omvang van de audit zal variëren, afhankelijk van de grootte van de organisatie, van steekproefcontroles van het werk van ondergeschikten door de interne auditor tot een uitgebreide controle die de beoordeling van dossiers van leningen en bezoeken aan kredietnemende leden omvat.

Eén persoon dient verantwoordelijk te zijn voor het houden van een regelmatige interne audit. Bij kleinere kredietunies mag deze audit worden uitgevoerd door een lid van het bestuur of worden uitbesteed aan een externe accountant. Grote Kredietunies kunnen een speciale interne auditor of een interne afdeling hebben.

Clausule 3b.16

De interne auditor of de persoon die verantwoordelijk is voor de interne audit, brengt direct aan het bestuur verslag uit.

De betreffende persoon moet direct en regelmatig verslag uitbrengen aan het bestuur.

Clausule 3b.17

De interne audit stelt het volgende vast:

Clausule 3b.17.1

De betrouwbaarheid en juistheid van de financiële en bedrijfsinformatie.

Clausule 3b.17.2

Of de procedures en beleidslijnen zijn gevolgd die in de operationele handboeken zijn uiteengezet.

Clausule 3b.17.3

Eventuele schendingen van interne controles.

Clausule 3b.17.4

Het bestaan van ongecontroleerde risico's.

De interne audit kan ook een onderzoek omvatten naar andere risico's en interne controles, afhankelijk van de grootte en de aard van de organisatie, en de aard van de risico's waarmee de Kredietunie wordt geconfronteerd.

Clausule 3b.18

De in clausule 3b.17 genoemde taken worden op regelmatige basis en ten minste één keer per jaar uitgevoerd.

4VERSLAGLEGGINGSSTANDAARDEN

INLEIDING

Wereldwijd is er toenemende consensus dat verdergaande openbaarmaking en transparantie de beste manier is om een beter gebruik van openbare en particuliere financiering en grotere marktdiscipline te bevorderen. Er zijn via internationale consensus standaarden voor de financiële verslaglegging ontwikkeld om de prestaties van microkredietverstrekkers beter vergelijkbaar te maken. Deze standaarden kunnen ook door kredietunies worden gehanteerd. Dit hoofdstuk van de kwaliteitskader zet een reeks gemeenschappelijke standaarden voor de verslaglegging en openbaarmaking van indicatoren voor sociale en financiële prestaties uiteen. Deze zijn grotendeels gebaseerd op door Microfinance Information Exchange (MIX) vastgestelde definitie. MIX heeft de definities weer gebaseerd op internationaal aanvaarde verslagleggingsstandaarden.

Voor kredietunies die werken met het bemiddelingsmodel zijn niet alle definities relevant., of moet de definitie soms iets anders geformuleerd worden. Zij hanteren slechts de voor hen relevante definities. Indien een definitie niet relevant is voor het bemiddelingsmode, of anders wordt gefomuleerdl wordt dit bij de betreffende definitie aangegeven.

GEMEENSCHAPPELIJKE STANDAARDEN **VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGLEGGING**

Clausule 4.1

Kredietunies die lid zijn van de Vereniging Samenwerkende Kredietunies hanteren de volgende definities wanneer zij de volgende indicatoren meten en rapporteren:

Clausule 4.1.1

Actuele portefeuille

Betreft het aantal leningen en de uitstaande waarde van alle leningen waarvoor geen sprake is van een achterstallige termijn van de hoofdsom, exclusief verschuldigde rente.

Clausule 4.1.2

Bruto leningenportefeuille

Betreft het uitstaande saldo van de hoofdsommen van alle uitstaande leningen, met inbegrip van kortlopende, achterstallige en geherstructureerde leningen, maar exclusief leningen die zijn afgeschreven en exclusief te ontvangen rente.

Clausule 4.1.3

Netto leningenportefeuille (niet relevant voor bemiddeling)

De netto leningenportefeuille is gelijk aan de bruto leningenportefeuille minus de voorziening voor waardeverminderingsverliezen.

Clausule 4.1.4

Actieve kredietnemers (aangepast voor bemiddeling)

Actieve kredietnemers zijn personen die momenteel een leningssaldo bij een kredietunie hebben uitstaan of die eerstverantwoordelijke zijn voor de terugbetaling van een deel van de bruto leningenportefeuille. Personen met meerdere leningen bij een kredietunie moeten als één kredietnemer worden geteld. Voor het bemiddelingsmodel betreft dit kredietnemers die een lening saldo hebben uitstaan bij een kredietgevend lid van de kredietunie van een krediet dat is verstrekt via de kredietunie.

Clausule 4.1.5

Financiële baten

Onder financiële baten worden baten verstaan uit een leningenportefeuille en uit investeringen.

Financiële baten uit een leningenportefeuille zijn baten uit rente-inkomsten, vergoedingen en commissies (met inbegrip van boetes voor te late betaling en andere boetes) over uitsluitend de bruto leningenportefeuille. De financiële baten omvatten ook de contant betaalde rente en de verschuldigde en niet betaalde rente.

Financiële baten uit investeringen zijn baten uit rente, dividenden of andere betalingen die worden gegenereerd door andere financiële activa dan de bruto leningenportefeuille, zoals rentedragende deposito's, depositocertificaten, en treasuryverplichtingen.

Clausule 4.1.6

Exploitatie-inkomsten

Omvat alle financiële baten en de exploitatie-inkomsten uit andere financiële diensten, zoals vergoedingen en commissies voor andere financiële diensten dan kredietdiensten die niet als financiële baten worden beschouwd.

Dit kan inkomsten verband houdende met leningen omvatten, zoals contributies, vergoedingen voor betaalpassen, overdrachtskosten of andere financiële diensten, zoals betaaldiensten of verzekeringen.

Ook kan het netto winsten/verliezen op buitenlandse valuta omvatten, maar geen donaties of inkomsten die niet voortvloeien uit de verstrekking van leningen of de levering van financiële diensten.

Opleiding mag worden opgenomen, als deze wordt beschouwd als wezenlijk voor de financiële dienstverlening.

Clausule 4.1.7

Personeelskosten

Omvat lonen en salarissen, andere korte termijn personeelsbeloningen, kosten van vergoedingen na uitdiensttreding, kosten van ontslagpremies, op aandelen gebaseerde betalings-transacties, andere langetermijnbeloningen en andere personeelsbeloningen.

Clausule 4.1.8

Administratieve kosten

Omvat niet-financiële kosten, exclusief personeelskosten, die direct verband houden met de levering van financiële diensten of andere diensten die een integraal deel uitmaken van de financiële dienstenrelatie van een Kredietunie met haar kredietnemende leden.

Clausule 4.1.9

Financiële kosten

Dit omvat alle renten, vergoedingen en commissies die moeten worden betaald op alle schulden, met inbegrip van depositorekeningen van kredietnemende leden die door een microfinancieringsinstelling worden aangehouden, commerciële leningen en leningen tegen concessionele voorwaarden, hypotheek en overige schulden. Tot deze kosten kunnen ook vergoedingen voor voorzieningen voor kredietlijnen behoren. Het omvat verschuldigde en niet betaalde rente en contante rente.

Clausule 4.1.10

Portfolio at Risk (PAR) (aangepast voor bemiddelingsmodel)

PAR is de waarde van alle leningen die uitstaan en waarvoor de betalingstermijn van een of meer termijnen van de hoofdsom meer dan een bepaald aantal dagen is verstreken. Het omvat het hele onbetaalde saldo van de hoofdsom, zowel termijnen waarvan de betalingstermijn is verstreken als toekomstige termijnen, maar geen verschuldigde en niet betaalde rente.

Kredietunies moeten ten minste de PAR voor 30 of 45 dagen bepalen kredietunies wordt aangeraden om PAR 30 openbaar te maken, omdat dit de internationaal erkende maat is. Voor het bemiddelingsmodel betreft dit de PAR van leningen die uitstaan bij kredietgevende leden en verstrekt zijn via de kredietunie.

Clausule 4.1.11

Afschrijvingen (aangepast voor bemiddelingsmodel)

Waarde van leningen die voor boekhoudkundige doeleinden als oninbaar worden beschouwd.

Afschrijven is een boekhoudkundige procedure waarbij het uitstaande saldo van een lening wordt verwijderd uit de bruto leningenportefeuille en de voorziening voor waardeverminderingverliezen, maar niet uit de netto leningenportefeuille, de totale activa of balansmutatierekening.

Als de voorziening voor waardeverminderingverliezen onvoldoende is om het bedrag van de afschrijving te dekken, leidt het resterende bedrag tot aanvullende waardeverminderingverliezen op leningen. Voor het bemiddelingsmodel is de voorziening voor waardeverminderingverliezen niet relevant. De post afschrijving zal het saldo laten zien van bij kredietgevers uitstaande leningen dat als oninbaar wordt beschouwd.

Clausule 4.1.12

Voorziening voor waardeverminderingverliezen en kosten van voorzieningen (niet relevant voor bemiddelingsmodel).

De voorziening voor waardeverminderingverliezen of verliezen op leningen is het deel van de bruto leningenportefeuille dat als voorziening is getroffen anticiperend op verliezen als gevolg van wanbetaling.

Clausule 4.1.13

Activa

De som van eigendom, fabriek en apparatuur, beleggingen in onroerend goed, goodwill, andere immateriële activa dan goodwill, overige financiële activa, leningen en vorderingen, investeringen die administratief werden verwerkt volgens de 'equity'-methode, biologische activa, vaste activa die zijn geïdentificeerd als aangehouden voor verkoop, voorraden, actuele belastingvorderingen, uitgestelde belastingvorderingen, handelsvorderingen en overige vorderingen, en geldmiddelen en kasequivalenten.

Clausule 4.1.14

Passiva

De som van de totale handels- en overige schulden, voorzieningen voor personeelsbeloningen, overige voorzieningen, uitgestelde opbrengsten, overige financiële verplichtingen, overige niet-financiële verplichtingen, actuele belastingverplichtingen, uitgestelde belastingverplichtingen en verplichtingen opgenomen in groepen activa die worden afgestoten geïdentificeerd als aangehouden voor verkoop.

Clausule 4.1.15

Operationele duurzaamheidsratio (aangepast voor bemiddelingsmodel)

De operationele duurzaamheidsratio is een kernindicator voor de prestaties van een Kredietunie.

Deze ratio meet de mate waarin de kosten van een Kredietunie worden gedekt door exploitatie-inkomsten. De ratio wordt berekend volgens de volgende formule:

Exploitatie-inkomsten
(Financiële kosten + Kosten van voorziening voor verliezen op leningen + Personeelskosten + Administratieve kosten)

Voor het bemiddelingsmodel zijn de kosten voor voorziening voor verliezen 0. Eventuele beheerskosten kunnen hier wel worden opgenomen.

GEMEENSCHAPPELIJKE STANDAARDEN VOOR RAPPORTAGE EN SOCIALE VERSLAGLEGGING

Clausule 4.2

Kredietunies meten elk jaar de volgende indicatoren en verschaffen deze aan de Vereniging van Samenwerkende kredietunies die ze geaggregeerd voor alle Kredietunies openbaar maakt. Kredietunies rapporteren de cijfers aan de eigen stakeholders.

Clausule 4.2.1

De indicatoren uit artikel 4.1 en de Missie van de Kredietunie.

Rapportage van de indicatoren geeft de mogelijkheid om als Kredietunies samen, te laten zien welke economische prestatie wordt geleverd. Openbaarmaking van de missie is belangrijk om de transparantie rond een belangrijk aspect van het ondernemingsmodel van de Kredietunie te vergroten.

Clausule 4.2.2

Gemiddeld uitbetaald bedrag aan leningen.

Clausule 4.2.3

Mediaan van de uitbetaalde bedragen van leningen als percentage van het bruto nationaal inkomen.

Clausule 4.2.4

Percentage gefinancierde startende ondernemingen, indien dit relevant is voor de doelgroep en de missie.

Clausule 4.2.5

Het aantal kredietfunctionarissen en het (totale) aantal personeelsleden.

Clausule 4.3

Kredietunies leggen klachten van aanvragers en actieve en vroegere kredietnemende leden vast.

Alle kwesties die een aanvrager of een actieve of vroegere kredietnemend lid via de formele klachtenprocedures meldt, moeten als klacht worden geregistreerd. Het een en ander gebeurt in lijn met de interne klachten procedure van de Kredietunie (zie Clausule 1.10)

Clausule 4.4

Kredietunies registreren de volgende gegevens over klachten en rapporteren deze aan de Vereniging voor Samenwerkende Kredietunies:

Clausule 4.4.1

Het aantal klachten dat door aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden is ingediend.

Clausule 4.4.2

Het aantal klachten dat door aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden is ingediend, als percentage van respectievelijk het aantal aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden.

5 MANAGEMENTINFORMATIESYSTEMEN

INLEIDING

Volgens het Handbook on Management Information Systems van het CGAP uit 1998 is een management-informatiesysteem (...) "de reeks van processen en acties die komen kijken bij het vastleggen van ruwe gegevens, de verwerking van de gegevens tot bruikbare informatie, en de verspreiding van de informatie naar gebruikers in de benodigde vorm." Een effectief en geschikt managementinformatiesysteem (MIS) kan kredietunies helpen om hun kredietnemende leden en kredietgevende leden en investeerders efficiënter en op betrouwbaardere wijze van dienst te zijn.

Dit hoofdstuk van de kwaliteitskader zet gemeenschappelijke standaarden voor het een MIS of een daarmee vergelijkbaar systeem van kredietunies uiteen op het punt van de volledigheid en uitbreidbaarheid (wat betreft functies), de beveiliging en de ondersteuning van het personeel.

FUNCTIONELE VOLLEDIGHEID EN UITBREIDBAARHEID

Clausule 5.1

Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat de gegevens kan genereren die nodig zijn voor de volgende belangrijke management-, operationele- en financiële verslagen:

Clausule 5.1.1

Resultaatrekening.

Clausule 5.1.2

Balans.

Clausule 5.1.3

Dagelijkse rapporten, ratio's en trends met betrekking tot leningen en achterstallige vorderingen.

Clausule 5.2

Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat de Kredietunie in staat stelt om een kwalitatief goede boekhouding bij te houden, en een accuraat en up-to-date beeld geeft van de financiële huishouding van de kredietunie. Hierdoor is een kredietunie in staat om adequaat toezicht te houden op de kwaliteit van de leningenportefeuille en op een beheerste en integere wijze het financieel beheer uit te voeren.

Dit omvat het treffen van voorzieningen voor verliezen op leningen, het volgen van kasstromen, inkomsten en uitgaven. Het MIS of een vergelijkbaar systeem werkt overeenkomstig de algemeen aanvaarde boekhoudkundige beginselen en erkende boekhoudnormen.

Een MIS is met deze mogelijkheden een nuttig hulpmiddel voor het toezicht op en het beheer van achterstallige vorderingen, in het bijzonder voor het kredietverlenende personeel en de directie.

Dit omvat het genereren van historische gegevens en specifieke informatie voor kredietfunctionarissen, alsmede voorzieningen voor het beheer van achterstallige vorderingen.

BEVEILIGING EN ONDERSTEUNING VAN HET PERSONEEL

Clausule 5.3

Kredietunies beperken de toegang tot de in het MIS of een vergelijkbaar systeem vastgelegde gegevens door middel van passende beveiligingssystemen.

Hierbij kan het gaan om (regelmatig gewijzigde) pincodes, IP-controle en gelijkwaardige maatregelen.

Clausule 5.4

Kredietunies hebben voorzieningen ingevoerd om afgesloten transacties, saldo's en overzichten veilig op te slaan en, indien nodig, informatie te herstellen. Dit kan een regelmatige back-up en ingebouwde herstelmechanismen omvatten.

Clausule 5.5

Kredietunies maken regelmatig een back-up van de informatie die in een MIS of een vergelijkbaar systeem is opgeslagen. Onder het maken van een back-up wordt het maken van kopieën van computerprogramma's en bestanden verstaan, zodat deze kunnen worden gebruikt om de oorspronkelijke programma's en bestanden te herstellen wanneer gegevens verloren zijn gegaan.

Clausule 5.6

Kredietunies hebben waarborgen om illegale of accidentele wijziging van gegevensbestanden te voorkomen. Zulke waarborgen kunnen zijn de beperking van gebruikers tot specifieke activiteiten, gebruikerswachtwoorden en het bijhouden van een logbestand met betrekking tot systeemschendingen.

Clausule 5.7

Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat een auditspoor kan genereren van cruciale processen en gegevenswijzigingen. Het systeem moet aangeven wie bepaalde belangrijke acties heeft uitgevoerd of goedgekeurd, zoals het uitbetalen van leningen, het wijzigen van de hoogte van leningen of het herstructureren van leningen.

6 COACHING

Clausule 6.1

Kredietnemers die gefinancierd worden door een kredietunie krijgen een coach toegewezen. De coach is iemand met relevante ervaring die als sparring partner de ondernemer ondersteunt om de slagingskansen van de ondernemer te vergroten. Op basis van een profiel van de ondernemer wordt een coach gezocht die hem als sparring partner kan versterken.

Clausule 6.2

De coach is onafhankelijk. Bij het toewijzen van de coach wordt ernaar gekeken dat er geen belangenverstrengeling kan optreden. De rol als coach mag niet in conflict zijn met de eigen belangen van de coach als ondernemer.

Clausule 6.3

De coach is een sparring partner van de ondernemer maar heeft niet de rol van professioneel adviseur. De coach kan formeel geen beslissingen nemen voor de ondernemer en is dus ook niet aansprakelijk voor het gevoerde beleid in de onderneming.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Term	Definitie
Auditspoor	Een papieren of elektronisch spoor dat stap voor stap de geschiedenis van een transactie documenteert. Maakt het mogelijk om financiële gegevens te traceren van grootboek tot brondocument (bijvoorbeeld een factuur, ontvangstbewijs e.d.). Het grootboek is een verzamelplaats van boekhoudkundige informatie van een organisatie waarin een overzicht van alle financiële transacties gedurende de boekhoudperiode wordt gegeven.
Externe accountantscontrole	“Een externe accountantscontrole is een formele, onafhankelijke beoordeling van de financiële overzichten, documenten, transacties en bedrijfsactiviteiten van een entiteit, uitgevoerd door professionele accountants om de financiële overzichten en andere verslagen van de directie geloofwaardigheid te geven, de aansprakelijkheid voor donormiddelen te waarborgen, of de zwakke punten in de interne controles en systemen op te sporen. De reikwijdte van externe accountantscontroles kan aanzienlijk verschillen, naar gelang van de doelstellingen van de controle.” ¹
Gebonden middelen	Subsidies, investeringen of donaties waaraan de voorwaarde is verbonden dat de middelen op een bepaalde wijze of voor een bepaald doel worden gebruikt conform de wensen van de financier, zoals diensten. De middelen mogen dan worden gebruikt voor het leveren van een reeks diensten aan een specifieke doelgroep, of zij kunnen zijn geoormerkt om bepaalde kosten te dekken (bijvoorbeeld loon, apparatuur e.d.).
Gedekte lening	Een gedekte lening is een lening in ruil waarvoor een activum als onderpand wordt gegeven. Als de lening niet wordt terugbetaald, kan de kredietunie, of in het bemiddelingsmodel het kredietverstrekker lid, het onderpand gedwongen verkopen om eventuele verliezen terug te winnen.
Herfinanciering van leningen	Hieronder wordt verstaan de uitbetaling van leningen om de kredietnemer in staat te stellen eerdere leningen terug te betalen die hij of zij anders niet zou kunnen terugbetalen.
Herstructurering van leningen	Het herstructureren van leningen is het proces van het heronderhandelen of wijzigen van “de oorspronkelijk geplande betalingen van de hoofdsom”. ²
Jaarlijkse algemene vergadering (ALV)	Vergadering van de directeuren en aandeelhouders van de kredietunie De ALV (soms ‘jaarvergadering’ genoemd) keurt, vaak conform wettelijke voorschriften, de jaarrekeningen goed, kiest de leden van de raad van bestuur en handelt andere zaken af.

1:Bron: CGAP (1998). External Audits of Microfinance Institutions – A Handbook, Volume 1. Technical Tool Series nr. 3, december 1998.

2:Microfinance Consensus Guidelines.

Term	Definitie
Jaarlijks kostenpercentage	Het jaarlijks kostenpercentage dat in rekening wordt gebracht voor het lenen, uitgedrukt als één percentage dat de werkelijke jaarlijkse kosten van kapitaalverschaffing gedurende de looptijd van een lening vertegenwoordigt. Omvat alle vergoedingen of aanvullende kosten verband houdende met de transactie.
Jaarrekeninganalyse	Proces van het identificeren van de financiële sterke en zwakke punten van een organisatie door verband te leggen tussen balansposten en de winst- en verliesrekening.
Kredietpercentage	Rentepercentage uitgedrukt als vast of variabel percentage dat op jaarbasis wordt toegepast op het bedrag van het opgenomen krediet.
Kredietrisico	Het risico verband houdende met inkomsten of kapitaal als gevolg van kredietnemende leden die zich niet aan de voorwaarden van de leningsovereenkomst houden. Dit is hoofdzakelijk het risico dat kredietnemers hun lening niet terugbetalen.
Ondernemingsplan	Een gedetailleerd document waarin de eerdere, actuele en toekomstige financiële en operationele doelstellingen van een onderneming of organisatie worden beschreven. Dient als routekaart die de richting van een organisatie voor een bepaalde tijdsperiode, doorgaans 3-5 jaar, beschrijft. Ligt ten grondslag aan de beleidslijnen en strategieën van de organisatie en wordt onderbouwd door financiële gegevens.
Onderpand	Onder traditioneel onderpand wordt doorgaans een eigendomsakte verstaan, terwijl een niet-traditioneel onderpand vaak persoonlijke garanties, of bezittingen van huishoudens. Onder vervangend onderpand worden garanties van peers verstaan.
Ongebonden middelen	Subsidies, investeringen of donaties die naar eigen inzicht van de ontvangende organisatie kunnen worden besteed.
Portfolio at Risk (PAR)	De waarde van de uitstaande leningen met een of meer betalingen waarvoor de betalingstermijn meer dan een bepaald aantal dagen is overschreden. Vaak weergegeven als een ratio en verdeeld in categorieën voor het aantal dagen waarmee de betalingstermijn is overschreden.
Quorum	Minimumaantal functionarissen en leden van een comité of organisatie, doorgaans een meerderheid, dat aanwezig moet zijn om zakelijke transacties geldigheid te verlenen.

Term	Definitie
Risicomatrix	Een risicomatrix of -register identificeert risico's, bepaalt de waarschijnlijkheid en de ernst van de risico's (bijvoorbeeld laag, gemiddeld of hoog) en produceert een totaal risicoprofiel waarin de maten (waarschijnlijkheid en ernst) worden gecombineerd. Een verwant hulpmiddel is een risicobeheersingsmatrix, waarin de kwaliteit van de bestaande risicobeheersing op het punt van de controle van het risico is weergegeven (bijvoorbeeld sterk, acceptabel of zwak).
Variantieanalyse	Proces gericht op het berekenen van het verschil tussen de werkelijke en begrote of bedoelde niveaus van de kosten of inkomsten en op het identificeren van oorzaken van verschillen of variantie.

OVERZICHT CLAUSULES

Clausule	Omschrijving	Pag.
1.1	Kredietunies maken de kosten bekend als jaarlijks kostenpercentage.	4
1.2	Kredietunies verstrekken het kredietnemende lid de volgende precontractuele informatie: en leggen deze vast in de kredietovereenkomst:	4
1.2.1	de identiteit en het geografische adres van de kredietunie	4
1.2.2	het soort krediet	4
1.2.3	het bedrag, het aantal en de frequentie van de door het kredietnemende lid te verrichten betalingen	4
1.2.4	de looptijd van de kredietovereenkomst	5
1.2.5	de debetrentevoet, de voorwaarden die de toepassing van deze rentevoet regelen	5
1.2.6	het totale kredietbedrag	5
1.2.7	het jaarlijkse kostenpercentage, aan de hand van een representatief voorbeeld, inclusief de bij deze berekening gehanteerde hypothesen	5
1.2.8	de kosten bij te late terugbetalingen, inclusief de geldende rentevoet en de wijzigingsmodaliteiten	5
1.2.9	een waarschuwing betreffende gevolgen van wanbetaling	5
1.2.10	indien van toepassing, de gevraagde zekerheden	5
1.2.11	de voorwaarden en de procedure voor beëindiging van de kredietovereenkomst	5
1.2.12	het recht van vervroegde aflossing en informatie over het recht van de Kredietunie op een vergoeding en de wijze waarop deze vergoeding wordt vastgesteld	5
1.2.13	het recht van het kredietnemende lid om onverwijld en kosteloos geïnformeerd te worden over het resultaat van de raadpleging van een gegevensbestand ter beoordeling van zijn kredietwaardigheid (BKR)	5
1.2.14	in voorkomend geval, de periode gedurende welke de Kredietunie door de precontractuele informatie gebonden is	5
1.3	Voor leningen met een looptijd van twaalf maanden of langer verstrekken kredietunies hun kredietnemende leden een jaaroverzicht met duidelijke en nauwkeurige informatie over hun lening.	5
1.4	Kredietunies nemen adequate maatregelen om kredietnemende leden in staat te stellen om de aanvraagprocedure en de voorwaarden van de kredietovereenkomst te kunnen begrijpen.	5

Clausule	Omschrijving	Pag.
1.5	Kredietnemende leden krijgen minimaal tien werkdagen om de voorwaarden van de kredietovereenkomst te bestuderen. Daarnaast krijgen kredietnemende leden voldoende gelegenheid om vragen te stellen.	5
1.6	Kredietnemende leden hebben het recht op vervroegde aflossing, De kredietunie mag een vergoeding eisen voor redelijke kosten verband houdende met de vervroegde aflossing.	6
1.7	Kredietunies winnen in het belang van het kredietnemende lid voldoende informatie in over de financiële positie van het kredietnemende lid en beoordelen, ter voorkoming van overkreditering van het kredietnemende lid, of het aangaan van de kredietovereenkomst of een belangrijke verhoging van het verstrekte krediet, verantwoord is. Hiervoor zullen de kredietunies in ieder geval informatie in winnen bij het kredietregistratiesysteem (BKR).	6
1.8	Ter voorkoming van overkreditering leggen kredietunies criteria vast die zij ten grondslag leggen aan de beoordeling van de kredietaanvraag van het kredietnemende lid en passen zij deze criteria toe bij de beoordeling van de kredietaanvraag of bij een belangrijke verhoging van het verstrekte krediet.	6
1.9	Indien er sprake is van een betalingsachterstand, brengt de kredietunie het kredietnemende lid via de aangewezen weg direct op de hoogte van de gevolgen van de betalingsachterstand.	6
1.10	Kredietunies hebben een interne klachtenprocedure, gericht op een spoedige en zorgvuldige behandeling van klachten.	6
1.11	Kredietunies waarborgen dat kredietnemende leden in de loop van de aanvraagprocedure van de lening worden geïnformeerd over de interne klachtenprocedure.	6
1.12	Kredietunies voorkomen dat zichzelf of hun werknemers strafbare feiten of andere wetsovertredingen begaan die het vertrouwen in de kredietunies of in de financiële markten kunnen schaden. De kredietunies en hun werknemers zullen te allen tijde proberen integer te handelen.	7
1.13	Acceptabele en onacceptabele praktijken voor de incasso van schuldvorderingen worden duidelijk beschreven in de documentatie van de instelling, die ook van toepassing is op het gebruik van externe incasseerders.	7
1.14	Kredietunies die betrokken zijn bij het verstrekken van leningen die gedekt worden door zekerheden, hebben een expliciet beleid betreffende welke zekerheden acceptabel zijn.	7
1.15	Kredietunies hebben een schriftelijk privacy beleid waarin wordt omschreven hoe moet worden omgegaan met de gegevens van kredietnemende leden.	7
1.16	De kredietunie ziet erop toe dat zij beschikt over systemen (met inbegrip van IT), procedures en maatregelen die haar in staat stelt om de vertrouwelijkheid, veiligheid, en integriteit van de persoonlijke en financiële informatie van kredietnemende leden te kunnen waarborgen.	7
1.17	Voor het gebruik van persoonlijke informatie van een kredietnemend lid door een Kredietunie in reclame, marketingmateriaal en andere openbaar te maken informatie is vooraf schriftelijke toestemming van het kredietnemende lid vereist.	7
1.18	Kredietunies verstrekken relevante informatie aan kredietgevende leden en andere investeerders die hen in staat stelt om met kennis van zaken financiële besluiten te nemen. De informatie is correct, duidelijk en niet-misleidend.	8
1.19	Kredietunies richten zich op toekomstige kredietgevende leden en andere investeerders die voldoende zijn toegerust om het risico te begrijpen (of toegang hebben tot extern, professioneel advies op het gebied van investeringen).	8
1.20	Kredietunies nemen de noodzakelijke stappen om de identiteit van kredietgevende leden en andere investeerders te verifiëren, om witwassen van geld te voorkomen.	8
2.1	De kredietunie stelt een ondernemingsplan op dat regelmatig en ten minste een keer per jaar wordt geëvalueerd en, indien nodig, wordt bijgewerkt. Het ondernemingsplan wordt goedgekeurd door de ALV.	8
2.2	Het ondernemingsplan bevat in ieder geval de volgende elementen:	8
2.2.1	Haar missie, doelen en doelstellingen.	8

Clausule	Omschrijving	Pag.
2.2.2	Het ondernemingsplan bestrijkt een periode van minimaal drie tot vijf jaar.	9
2.2.3	De kredietnemende leden- en productenmix, met inbegrip van het uitproberen en het op de markt brengen van nieuwe producten en het benaderen van nieuwe groepen leden.	9
2.2.4	Leveringsmodel, met inbegrip van actuele en toekomstige personeelsbehoeften, en leveringspartners.	9
2.2.5	Rechtsvorm en institutionele vorm, met inbegrip van eventuele voorgestelde wijzigingen in de juridische en institutionele structuur van de instelling.	9
2.2.6	Gedetailleerde begroting en prognoses, met inbegrip van inkomsten, uitgaven, voorzieningen voor dubieuze vorderingen, kasstroom en kassaldo.	9
2.2.7	Financiering, met inbegrip van inkomsten en kapitaaldekking.	9
2.2.8	Identificatie van de belangrijkste risico's en de wijze waarop deze zullen worden beheerst.	9
2.3	Kredietunies gebruiken bij de planning van hun activiteiten tools voor organisatiebeheersing, bestuur controle en het meten van de prestaties.	9
2.4	Alle Kredietunies hebben een RvC of RvT als toezichthoudend orgaan.	9
2.5	De RVC is onafhankelijk. De leden van de RvC zijn geschikt om toezicht te houden op de werkzaamheden van een kredietunie. De betrouwbaarheid van de leden van de RvC staat buiten twijfel.	9
2.6	De leden van de RvC ontwikkelen praktische vaardigheid in het analyseren van financiële overzichten en kennis van het bankieren en de daarbij horende risico's, zoals kredietrisico's.	9
2.7	De RvC beschikt over deskundigheid op het gebied van de financiële analyse en boekhouding en heeft een auditfunctie.	10
2.8	Bestuursleden en personeelsleden, en hun partners en familieleden kunnen geen deel uitmaken van de RVC.	10
2.9	De RvC controleert regelmatig de financiële indicatoren. De RvC ontvangt hiervoor in ieder geval één keer per kwartaal een verslag met gegevens over de kwaliteit van de portefeuille, de financiële prestaties en de kredietnemende leden.	10
2.10	De RvC moet elke significante wijziging in het prijsbeleid goedkeuren en heeft het recht om zijn veto over een dergelijke wijziging uit te spreken.	10
2.11	De RvC stelt per jaar de beloning vast van de leden van het bestuur binnen het kader van het beloningsbeleid.	10
2.12	De RvC komt ten minste vier keer per jaar bijeen.	10
2.13	De effectiviteit en de prestaties van het bestuur worden periodiek beoordeeld door de RVC.	10
2.14	De ALV benoemt de voorzitter en de leden van het bestuur, en de voorzitter en de leden van de RvC.	10
2.15	De ALV stelt het beleid met betrekking tot de beloningen van het bestuur vast.	10
2.16	De ALV beoordeelt regelmatig of een kredietunie zijn missie en ondernemingsplan uitvoert.	11
2.17	Kredietunies hebben een bestuur bestaande uit ten minste drie leden.	11
2.18	Bestuurders worden benoemd, ontslagen en beoordeeld door de algemene leden vergadering. Bij de procedure tot benoeming en ontslag kan de raad van commissarissen een rol spelen.	11
2.19	Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de missie en het ondernemingsplan en de financiële prestatie van de kredietunie.	11
2.20	Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving door de kredietunie.	11
2.21	Kredietunies hebben regels die de maximumtermijn en het roulatiesysteem voor de leden van de RvC bepalen.	11
2.22	Kredietunies hebben regels die volledige bekendmaking van alle materiële belangenconflicten van de leden van het bestuur en de RvC voorschrijven.	11

Clausule	Omschrijving	Pag.
2.23	Kredietunies maken in hun jaarverslag het aandeel van de leningen aan verbonden partijen (insiders) bekend.	11
2.24	Kredietunies hebben operationele handboeken opgesteld waarin procedures en maatregelen ten behoeve van het financieel beheer zijn omschreven.	12
2.25	De financiële verslaglegging en de interne organisatie worden jaarlijks gecontroleerd door een externe accountant.	12
2.26	Als de accountantsverklaring een verklaring met beperking is, pakt de kredietunie de in de verklaring naar voren gebrachte problemen aan door passende maatregelen te nemen.	12
2.27	De externe accountant beschikt over de juiste kwalificaties, accreditaties en ervaring overeenkomstig de nationale of internationale controlestandaarden.	12
2.28	De externe accountantscontrole vindt plaats in overeenstemming met de nationale of internationale controlestandaarden.	12
3a.1	Kredietunies hebben schriftelijk procedures en maatregelen vastgelegd om risico's te identificeren, te beoordelen en te managen.	13
3a.2	Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de risicobeheersing binnen de instelling.	13
3a.3	Kredietunies hebben de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en het waarborgen dat deze worden gerespecteerd, duidelijk en expliciet toegevoegd aan de daarvoor geschikte personen (interne controle functie).	13
3a.4	Kredietunies beheersen de kredietrisico's door rekening te houden met de onderstaande criteria voordat zij een lening verstrekken:	13
3a.4.1	De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een lening worden gedeeltelijk gebaseerd op criteria waarvan bekend is dat zij de kredietrisico's verband houdend met het verstrekken van leningen aan kwetsbare groepen en individuen beperken.	14
3a.4.2	De bedragen van leningen vallen binnen het terugbetalingsvermogen van het kredietnemende lid.	14
3a.4.3	De looptijd van leningen is lang genoeg om betaalbare afbetalingstermijnen mogelijk te maken.	14
3a.4.4	De frequentie van de betalingen is hoog genoeg om kredietnemers terugbetalingsdiscipline bij te brengen.	14
3a.4.5	Kredietunies overwegen niet-traditioneel onderpand en/of vervangend onderpand te aanvaarden om het kredietrisico te beperken.	14
3a.4.6	Kredietunies houden bij de prijsstelling (rente tarief) van hun producten (de leningen) rekening met risico's.	14
3a.4.7	Uitbesteding aan betrouwbare partijen.	14
3a.5	Alle leningen die door de kredietunie worden verstrekt moeten door ten minste twee geschikte personen worden beoordeeld. Het bestuur neemt de uiteindelijke beslissing	14
3a.6	Kredietunies beperken kredietrisico's door de totale blootstelling van de kredietunie aan bepaalde concentraties van groepen kredietnemers van wie het terugbetalingsvermogen wel eens vergelijkbaar zou kunnen zijn, te beoordelen.	15
3a.7	Kredietunies meten tenminste de kwaliteit van de leningenportefeuille door de in de kwaliteitskader genoemde indicatoren te volgen.	15
3a.8	Kredietunies herzien regelmatig zowel de hoogte van voorzieningen voor verliezen op leningen als de methodologie voor het treffen van dergelijke voorzieningen.	15
3a.9	Kredietunies maken de hoogte en de wijze van vaststelling van de voorzieningen voor verliezen op leningen bekend aan hun kredietgevende leden en andere investeerders.	15
3a.10	Kredietunies hebben een expliciet beleid op schrift inzake afschrijvingen dat consequent wordt toegepast.	15
3a.11	Kredietunies hebben een schriftelijk beleid waarin de procedure voor het verstrekken van kredieten wordt gespecificeerd.	15
3a.12	Kredietunies hebben expliciete, passende en transparante procedures en maatregelen voor het herstructureren van leningen.	16

Clausule	Omschrijving	Pag.
3a.13	Kredietunies die leningen verstrekken gedekt door zekerheden, hebben expliciete beleidslijnen en procedures voor het omgaan met zekerheden.	16
3a.14	Kredietunies hebben expliciete beleidslijnen die de activiteit van rekeningen voor gebonden en niet-gebonden middelen classificeren.	16
3a.15	Kredietunies werken via banken of maken gebruik van elektronische wijzen van overmaking.	16
3a.16	Kredietunies hebben taken met betrekking tot het goedkeuren van leningen en het uitbetalen van leningen gescheiden.	16
3a.17	Kredietunies hebben een beleid voor het omgaan met de door kredietgevende leden en andere investeerders toevertrouwde middelen.	16
3a.18	Kredietunies beschikken over een minimaal eigen vermogen.	17
3a.19	Kredietunies houden een liquiditeitsreserve aan die voldoende is om looptijd mismatch te kunnen faciliteren.	17
3a.20	Kredietunies hebben een vaste formule voor het treffen van voorzieningen. Deze is gebaseerd op de actuele risico's van de aanwezige portefeuille.	17
3a.21	Kredietunies hebben een interne auditfunctie ingericht die is afgestemd op de omvang van de organisatie.	17
3a.22	De interne auditor of de persoon die verantwoordelijk is voor de interne audit, brengt direct aan het bestuur verslag uit.	17
3a.23	De interne audit stelt het volgende vast:	17
3a.23.1	De betrouwbaarheid en juistheid van de financiële en bedrijfsinformatie.	17
3a.23.2	Of de procedures en beleidslijnen zijn gevolgd die in de operationele handboeken zijn uiteengezet.	17
3a.23.3	Eventuele schendingen van interne controles.	18
3a.23.4	Het bestaan van ongecontroleerde risico's.	18
3a.24	De in clausule 3.23 genoemde taken worden op regelmatige basis en ten minste één keer per jaar uitgevoerd.	18
3b.1	Kredietunies hebben schriftelijk procedures en maatregelen vastgelegd om risico's te identificeren, te beoordelen en te managen.	18
3b.2	Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de risicobeheersing binnen de instelling.	18
3b.3	Kredietunies hebben de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van risicocontroles en het waarborgen dat deze worden gerespecteerd, duidelijk en expliciet toegevoegd aan de daarvoor geschikte personen (interne controle functie).	18
3b.4	Kredietunies beheersen de kredietrisico's door rekening te houden met de onderstaande criteria voordat zij een lening verstrekken:	19
3b.4.1	De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een lening worden gedeeltelijk gebaseerd op criteria waarvan bekend is dat zij de kredietrisico's verband houdend met het verstrekken van leningen aan kwetsbare groepen en individuen beperken.	19
3b.4.2	De bedragen van leningen vallen binnen het terugbetalingsvermogen van het kredietnemende lid.	19
3b.4.3	De looptijd van leningen is lang genoeg om betaalbare afbetalingstermijnen mogelijk te maken.	19
3b.4.4	De frequentie van de betalingen is hoog genoeg om kredietnemers terugbetalingsdiscipline bij te brengen.	19
3b.4.5	Kredietunies overwegen niet-traditioneel onderpand en/of vervangend onderpand te aanvaarden om het kredietrisico te beperken.	19
3b.4.6	Kredietunies houden bij de prijsstelling (rente tarief) van hun producten (de leningen) rekening met risico's.	19
3b.4.7	Uitbesteding aan betrouwbare partijen.	19
3b.5	Alle leningen die door de kredietunie worden verstrekt moeten door ten minste twee geschikte personen worden beoordeeld Het bestuur neemt de uiteindelijke beslissing.	20

Clausule	Omschrijving	Pag.
3b.6	Kredietunies beperken kredietrisico's door de totale blootstelling van de kredietunie aan bepaalde concentraties van groepen kredietnemers van wie het terugbetalingsvermogen wel eens vergelijkbaar zou kunnen zijn, te beoordelen.	20
3b.7	Kredietunies meten tenminste de kwaliteit van de leningenportefeuille door de in de kwaliteitskader genoemde indicatoren te volgen.	20
3b.8	Kredietunies hebben een schriftelijk beleid waarin de procedure voor het verstrekken van kredieten wordt gespecificeerd.	20
3b.9	Kredietunies die leningen verstrekken gedekt door zekerheden, hebben expliciete beleidslijnen en procedures voor het omgaan met zekerheden.	20
3b.10	Kredietunies hebben expliciete beleidslijnen die de activiteit van rekeningen voor gebonden en niet-gebonden middelen classificeren.	20
3b.11	Kredietunies werken via banken of maken gebruik van elektronische wijzen van overmaking.	21
3b.12	Kredietunies hebben taken met betrekking tot het goedkeuren van leningen en het uitbetalen van leningen gescheiden.	21
3b.13	De voor de kredietverstrekking toegezegde middelen van kredietgevende leden worden bijgehouden op een derden rekening en niet op de eigen bankrekening van de kredietunie.	21
3b.14	Kredietunies hebben een signaleringsfunctie richting kredietverstrekking leden indien een betaling uitblijft.	21
3b.15	Kredietunies hebben een interne auditfunctie ingericht die is afgestemd op de omvang van de organisatie.	21
3b.16	De interne auditor of de persoon die verantwoordelijk is voor de interne audit, brengt direct aan het bestuur verslag uit.	21
3b.17	De interne audit stelt het volgende vast:	22
3b.17.1	De betrouwbaarheid en juistheid van de financiële en bedrijfsinformatie.	22
3b.17.2	Of de procedures en beleidslijnen zijn gevolgd die in de operationele handboeken zijn uiteengezet.	22
3b.17.3	Eventuele schendingen van interne controles.	22
3b.17.4	Het bestaan van ongecontroleerde risico's.	22
3b.18	De in clausule 3b.17 genoemde taken worden op regelmatige basis en ten minste één keer per jaar uitgevoerd.	22
4.1	Kredietunies die lid zijn van de Vereniging Samenwerkende Kredietunies hanteren de volgende definities wanneer zij de volgende indicatoren meten en rapporteren:	22
4.1.1	Actuele portefeuille	22
4.1.2	Bruto leningenportefeuille	23
4.1.3	Netto leningenportefeuille (niet relevant voor bemiddeling)	23
4.1.4	Actieve kredietnemers (aangepast voor bemiddeling)	23
4.1.5	Financiële baten	23
4.1.6	Exploitatie-inkomsten	23
4.1.7	Personeelskosten	23
4.1.8	Administratieve kosten	23
4.1.9	Financiële kosten	24
4.1.10	Portfolio at Risk (PAR) (aangepast voor bemiddelingsmodel)	24
4.1.11	Afschrijvingen (aangepast voor bemiddelingsmodel)	24
4.1.12	Voorziening voor waardevermindervingsverliezen en kosten van voorzieningen (niet relevant voor bemiddelingsmodel).	24
4.1.13	Activa	24
4.1.14	Passiva	24

Clausule	Omschrijving	Pag.
4.1.15	Operationele duurzaamheidsratio (aangepast voor bemiddelingsmodel) De operationele duurzaamheidsratio is een kernindicator voor de prestaties van een Kredietunie.	25
4.2	Kredietunies meten elk jaar de volgende indicatoren en verschaffen deze aan de Vereniging van Samenwerkende Kredietunies die ze geaggregeerd voor alle kredietunies openbaar maakt. Kredietunies rapporteren de cijfers aan de eigen stakeholders.	25
4.2.1	De indicatoren uit artikel 4.1 en de Missie van de Kredietunie.	25
4.2.2	Gemiddeld uitbetaald bedrag aan leningen.	25
4.2.3	Mediaan van de uitbetaalde bedragen van leningen als percentage van het bruto nationaal inkomen.	25
4.2.4	Percentage gefinancierde startende ondernemingen, indien dit relevant is voor de doelgroep en de missie.	25
4.2.5	Het aantal kredietfunctionarissen en het (totale) aantal personeelsleden.	25
4.3	Kredietunies leggen klachten van aanvragers en actieve en vroegere kredietnemende leden vast.	25
4.4	Kredietunies registreren de volgende gegevens over klachten en rapporteren deze aan de Vereniging voor Samenwerkende Kredietunies:	25
4.4.1	Het aantal klachten dat door aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden is ingediend.	25
4.4.2	Het aantal klachten dat door aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden is ingediend, als percentage van respectievelijk het aantal aanvragers, actieve en vroegere kredietnemende leden.	26
5.1	Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat de gegevens kan genereren die nodig zijn voor de volgende belangrijke management-, operationele- en financiële verslagen:	26
5.1.1	Resultaatrekening	26
5.1.2	Balans	26
5.1.3	Dagelijkse rapporten, ratio's en trends met betrekking tot leningen en achterstallige vorderingen.	26
5.2	Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat de Kredietunie in staat stelt om een kwalitatief goede boekhouding bij te houden, en een accuraat en up-to-date beeld geeft van de financiële huishouding van de kredietunie. Hierdoor is een kredietunie in staat om adequaat toezicht te houden op de kwaliteit van de leningenportefeuille en op een beheerste en integere wijze het financieel beheer uit te voeren.	26
5.3	Kredietunies beperken de toegang tot de in het MIS of een vergelijkbaar systeem vastgelegde gegevens door middel van passende beveiligingssystemen.	26
5.4	Kredietunies hebben voorzieningen ingevoerd om afgesloten transacties, saldo's en overzichten veilig op te slaan en, indien nodig, informatie te herstellen.	27
5.5	Kredietunies maken regelmatig een back-up van de informatie die in een MIS of een vergelijkbaar systeem is opgeslagen.	27
5.6	Kredietunies hebben waarborgen om illegale of accidentele wijziging van gegevensbestanden te voorkomen.	27
5.7	Kredietunies hebben een MIS of een vergelijkbaar systeem dat een auditspoor kan genereren van cruciale processen en gegevenswijzigingen.	27
6.1	Kredietnemers die gefinancierd worden door een kredietunie krijgen een coach	27
6.2	De coach is onafhankelijk.	27
6.3	De coach is een sparring partner van de ondernemer maar heeft niet de rol van professioneel adviseur.	27

SAMENWERKENDE KREDIETUNIES

voor ondernemers door ondernemers

Oosterstraat 25
2611 TT Delft

E: g.friederichs@samenerkendekredietunies.nl

T: +31-625087429

W: www.samenerkendekredietunies.nl

KVK: 58922490